Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Akademický rok: 2011/2012

Studijní program: Filmové, televizní a fotografické umění a nová média
Forma: Kombinovaná
Obor/komb.: Tvůrčí fotografie (TF)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
HARD Matěj	Na Hvězdárně 457, Praha - Velká Chuchle	F091002

TÉMA ČESKY:

Hip-Hop a Fotografie

NÁZEV ANGLICKY:

Hip-Hop and photography

VEDOUCÍ PRÁCE:

Mgr. Jiří SIOSTRZONEK, Ph.D. - ITF

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem mé práce je seznámit čtenáře s kulturním hnutím Hip-Hop, především však představení Hip-Hopové fotografie a předních fotografů z USA a České republiky.

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Hip Hop Files: Photographs 1979-1984, Martha Cooper, Nika Kramer, Akim Walta, vydalo nakladatelství From Here to Fame (Berlín, 2004)
The book of Hip-Hop cover art, Andrew Emery, vydalo nakladatelství Octopus Publishing Group (Londýn, 2004)
Hip hop matters : politics, pop culture, and the struggle for the soul of a movement, S.Craig Watkins, vydalo nakladatelství Beacon Press (Boston, 2005)

Podpis studenta: ..... **Datum:** .....

Podpis vedoucího práce: ..... **Datum:** .....

Podpis vedoucího katedry: ..... **Datum:** .....

HIP-HOP A FOTOGRAFIE

BAKALÁŘSKÁ TEORETICKÁ PRÁCE
TÉMA: HIP-HOP A FOTOGRAFIE
MATĚJ HARD

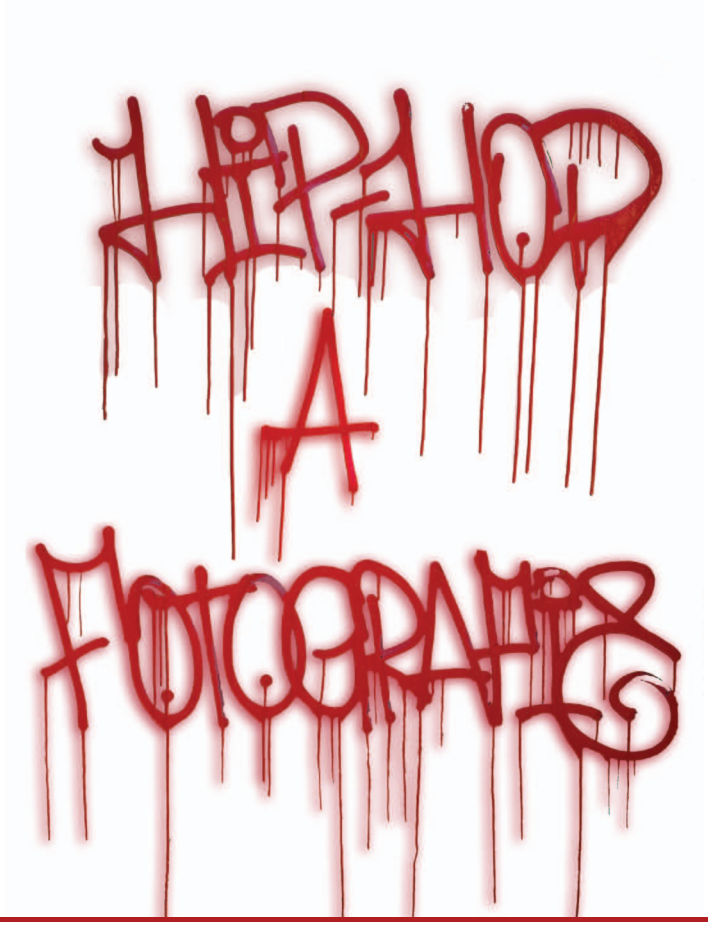

Bakalářská teoretická práce

Obor: Tvůrčí fotografie
Vedoucí práce: odb.as. Mgr. Jiří Siostrzonek, Ph.D.
Oponent: BcA. Tereza Vlčková

Matěj Hard

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko - přírodovědecká fakulta
Institut tvůrčí fotografie

Praha, 2012

INSTITUT
TVŮRČÍ FOTOGRAFIE

ABSTRAKT

Bakalářská práce představuje kulturní hnutí Hip-Hop v obecné rovině a především se zaměřuje na propojení Hip-Hopu a fotografie. V této práci nalezneme výběr nejvýznamnějších Hip-Hopových fotografů z kolébky Hip-Hopu, tedy z U.S.A. Doplňuje je výběr nejzásadnějších českých autorů Hip-Hopové fotografie. Důležitý je v této práci rovněž výběr nejlepších dvanácti přebalů alb z U.S.A. a dvanácti přebalů alb z Čech a Slovenska, na kterých byla použita fotografie.

Klíčová slova: Hip-Hop, Hip-Hop a fotografie, Hip-Hop fotografové, rap, breakdance, graffiti

ABSTRACT

This bachelor thesis presents the cultural movement of Hip-Hop in a general overview and particularly focuses on linking Hip-Hop and photography. In this work we can find a selection of the most important Hip-Hop photographers from the cradle of Hip-Hop, the U.S.A. with a further selection of the most fundamental Czech Hip-Hop photographers. Essential to this thesis is a selection of twelve of the best album cover arts from the U.S.A. and twelve album cover arts from the Czech Republic and Slovakia where photography was used in its creation.

Key words: Hip-Hop, Hip-Hop and photography, Hip-Hop photographers, rap, breakdance, graffiti

Za odborné vedení, podnětné rady a doporučení mnohokrát děkuji vedoucímu mé práce panu odb.as. Mgr. Jiřímu Siostrzonkovi, Ph.D. Rovněž mu patří velký dík za mimořádný zájem o toto téma.

Poděkování patří také panu docentovi, akadamickému malíři Otakaru Karlasovi za odborný dohled nad grafickým designem této práce.

Za motivaci a pomoc s tímto tématem velmi děkuji slečně BcA. Dagmar Edelmannové.

Děkuji za rozhovory, selekci vybraných fotografií a čas, který mi věnovali tito umělci:

Mike Schreiber
Jaro Vacek
Danny Hastings
Tomáš Třeštík
Jiří5

Tuto bakalářskou teoretickou práci jsem vypracoval samostatně a použil jsem pouze citovanou literaturu a zdroje.

Souhlasím, aby tato práce byla zveřejněna zařazením do knihovny FPF SU v Opavě, Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a na internetové stránky ITF.

.....

OBSAH

Úvod 5

Co je to Hip-Hop?

Obecně 6
Hudební směr 7
Výtvarný směr 8
Taneční směr 10
Slang 11
Postoje v chování 12

Hip-Hop a fotografie

Obecně 13
Rozdělení Hip-Hopové fotografie 14
Technická stránka 17
Výrazové prostředky Hip-Hopové fotografie 18

Výběr nejlepších Hip-Hop fotografů z U.S.A.

Martha Cooper 19
Mike Schreiber - interview 27
Jonathan Mannion 32
Sacha Waldman 37
Danny Hastings 42

Výběr nejlepších českých Hip-Hop fotografů

Jaro Vacek – interview 46
Jiří5 – interview 51
Tomáš Třeštík 55
Dereck Hard 59

Výběr nejlepších Hip-Hop přebalů z U.S.A. 64

Výběr nejlepších československých Hip-Hop přebalů 67

Závěr 70

Seznam použité literatury 71

Zdroje z webových stránek 72

Rejstřík názvů a jmen 73

ÚVOD

Tato práce mi umožnila zaměřit se na historii i techniku fotografie, která šla ruku v ruce s celou Hip-Hopovou kulturou od jejího počátku. A proč jsem si vybral právě toto téma?

Téma Hip-Hop a fotografie jsem si zvolil ze dvou hlavních důvodů. V první řadě to byl určitě velký zájem o tématiku Hip-Hopu. Od útlého věku jsem byl fanouškem Hip-Hopové hudby a rapu. Ucházely mi však souvislosti, že se jedná o celé kulturní hnutí. Postupem času mi však začaly docházet i tyto souvislosti a byl jsem jimi fascinován. Seberealizace v prostředí ulic velkoměsta, výtvarný projev formou graffiti, taneční styly jako breakdance a streetdance a samozřejmě hudba, to vše mě učarovalo.

Druhý důvod byl pro mě při výběru tématu mé bakalářské práce ještě podstatnější. Před několika lety jsem propadl kouzlu fotografie a často se mi stávalo, že před objektivem mého fotoaparátu končili mí přátelé, kteří se věnovali Hip-Hopové hudbě a ostatním prvkům této kultury. Po letech jsem se vypracoval na fotografa, který fotografoval špičku domácích Hip-Hopových interpretů. Spolupracoval jsem také s Hip-Hopovými tanečníky a kromě toho jsem dokumentoval i práci graffiti umělců. Danému tématu jsem tedy velmi rozuměl po praktické stránce, ale chtěl jsem se dozvědět více informací, i co se týká teorie Hip-Hopu a fotografie.

V první části mé práce se zaměřím na obecnou rovinu Hip-Hopové kultury. Vysvětlím co Hip-Hop vlastně znamená, kdy a kde vznikl. Podrobněji se zaměřím na každý pilíř Hip-Hopové kultury, tedy hudbu, výtvarnou a taneční část. Přiblížím i slang, módu a postoje v chování, které toto kulturní hnutí doplňují (u mnohých jsou tyto prvky přednější než hlavní pilíře).

Druhá část se obecně vysvětluje rozdělení Hip-Hopové fotografie, a to na její technickou stránku, ale také na jasné a zřetelné výrazové prostředky, které tento druh fotografie provázejí.

V hlavní části mé práce představím ty nejlepší fotografy ze Spojených států a České republiky. Ve Spojených státech, kde Hip-Hop vznikl, je koncentrace těchto fotografů bezesporu největší. Pokud se někdo věnuje tomuto druhu fotografie jinde ve Světě, většinou usiluje o to, aby se prosadil i v USA. Nejenže tam má základnu špička hudební Hip-Hopové scény a ti komerčně nejúspěšnější interpreti, ale také je tam skutečně reálná šance se tímto druhem fotografie živit a to na velmi solidní úrovni. Výběr jednotlivých fotografů jak z USA tak z domácí scény je tvořen těmi, kteří jsou obecně v Hip-Hopových kruzích považováni za nejlepší ve svém oboru (především dokument a reportáž). Při selekci portrétních a komerčnějších fotografů jsem bral také v potaz jak často a kým jsou oslovováni ke spolupráci, kolik nafotografovali přebalů Hip-Hopových alb a v neposlední řadě obecnou fotografickou kvalitu jejich prací.

Poslední část ukazuje výběr dvanácti amerických a dvanácti česko-slovenských přebalů Hip-Hopových alb. Tato selekce je tvořena zčásti mým subjektivním výběrem, který jsem konzultoval s vybranými fotografy z Čech i USA. Finální výběr byl porovnáván s internetovými anketami a žebříčky, které se věnují selekci nejlepších Hip-Hopových přebalů a také výběrem z knihy *The book of Hip-Hop cover art*.

Skutečným zadostiučiněním by pro mne bylo, kdyby tato práce představila širší veřejnosti nejen kulturní hnutí Hip-Hop, ale také, pro mnohé, jistě zatím neznámé, Hip-Hopové fotografy a fotografie.

CO JE TO HIP-HOP?

OBECNĚ

V první řadě je nezbytně nutné vysvětlit, co termín Hip-Hop vlastně znamená. Velká část populace tuto frázi vnímá pouze ve spojitosti s hudbou, menší počet lidí si pak k této frázi zařadí i tanec. Původně se jednalo o kulturní hnutí, ze kterého se postupem času stal celosvětový životní styl.

Toto kulturní hnutí vzniklo počátkem sedmdesátých let dvacátého století ve Spojených státech amerických, přesněji ve městě New York, v jedné z jeho čtvrtí jménem Bronx. Místní, převážně afro-americké nebo také latinsko-americké komunity zde žili v ghettech. Tedy v izolaci od bílých spoluobčanů a právě tato separace byla úrodnou půdou pro vznik Hip-Hopu. Byla to místa s velmi vysokou kriminalitou, gangy a také vlastními pravidly, zákony a životním stylem. Lidé z Bronxu měli krom jiného, oproti svým bílým spoluobčanům, naprosto mizivou šanci studovat kvalitní školu nebo získat dobré zaměstnaní. Jednalo se do jisté míry i o kulturu protestu, jak je mnohými odborníky označována i dnes.

Hip-Hopová kultura byla již na samém začátku rozdělena do čtyř hlavních elementů, které vyplynuly z tvorby samotných umělců. Z tvorby těch, kteří se sebere-alizovali v prostředí ulice a těch, kteří si vymysleli vlastní druh tvůrčích aktivit a zábavy, když jim nebylo umožněno jít s masou.

Jednalo se o DJing (pouštění gramofonových desek ze dvou přehrávačů, ze kterých se kreativně komponuje nová výsledná hudební stopa), MCing (verbální projev doplňující zvukovou stopu, jinak také rap), Breaking (tancování breakdance tance) a Graffiti (výtvarná složka Hip-Hopu spočívající ve sprejování a psaní nápisů).

V dnešní době bychom mohli Hip-Hop rozdělit na tři hlavní směry a to na hudební, taneční a výtvarný. Samozřejmě nesmíme opomenout další důležité rysy tohoto životního stylu, jimiž jsou specifické oblékání, jazyk nebo určité jasné postoje v chování. Samotná fráze Hip-Hop je kombinací dvou slangových výrazů, patřících do takzvané African American Vernacular English (AAVE), což v překladu do češtiny znamená Afroamerická nářeční Angličtina.

Slovo Hip znamená v překladu z AAVE dnešní, současný nebo být v obraze. Slovo Hop označuje pohyb při skákání, tedy skok. Za toto slovní spojení může být Hip-Hopová komunita vděčná členovi legendární skupiny Grandmaster Flash and the Furious Five, jménem Keith „Cowboy“ Wiggins. Ten v roce 1978 tento termín poprvé použil ve skladbě, ve které kvůli kamarádovi, jenž akorát vstoupil do armády opakoval slova hip/hop/hip/hop. Tím parodoval pochodující vojáky v USA, kteří při pochodu vyvolávají a opakují různá slovní spojení.

Dereck Hard, 2011

HUDEBNÍ SMĚR

Hip-Hopová či také rapová hudba spadá stejně tak jako jazz, soul nebo R´n´B do skupiny „black music“ („černá hudba“) a má svoje nejhlubší kořeny v Africe. Přímo Hip-Hopová hudba vznikla jako spojení jamajských a amerických vlivů. Ovlivněna byla dalšími hudebními žánry jako jsou disco, funky, soul, blues, R´n´B či reggae.

Hip-Hopová hudba se poprvé objevila v prostředí DJů (disc jockey), kteří pouštěli pomocí dvou gramofonových přehrávačů a dvou gramodesek hudbu. Za pomoci mixážního pultu je mixovali dohromady a tím vznikala nová výsledná zvuková stopa. Tento způsob hudební tvorby je označován jako “sampling”. DJové hráli většinou na tzv. „block parties“, což byly velké neoficiální párty a večírky v sousedství, kde se pod širým nebem hrála hudba, tancovalo se a bavilo. Tyto párty byly nelegální a patřily ke koloritu newyorských ghett.

Definitivní zrod tohoto žánru je datován do roku 1973 do západního Bronxu a to právě díky jamajskému přistěhovalci DJ KOOL HERC. Tehdy ještě bez označení Hip-Hop. Tento průkopník DJingu dal také základy formě zvané rap, který převzal z jamajského mluveného projevu do hudby tzv. „toasting“, jakési vychloubačné poezie. Inspiroval se na Jamajce. Zde to poprvé viděl jako dítě ještě před tím, než s rodinou emigroval. Hudbu tedy doplnil místo zpěvu rap a to spojením jamajského „toastingu“ a západoafrické poezie „griots“.

Rapování je rytmické, mluvené a rýmované slovo, které do jisté míry připomíná poezii. Hudební podklad, neboli beat společně s rapem tvoří Hip-Hopovou hudbu. Interpret, který rapuje se nazývá raper či MC (master of ceremony).
Leckdy také hudbu doplňoval nebo nahrazoval beatboxing, který je považován za další z hlavních prvků Hip-Hopové hudby. Jedná se o unikátní hlasovou techniku, kdy interpret čistě pomocí svého hrdla a úst vydává zvuky, které zní naprosto stejně jako hudební nástroje (především bicí) a dokáže napodobit i jiné reálné zvuky.

Postupem času se Hip-Hop zdokonaloval a dostal se i mezi střední posluchačský proud. Mohly za to skupiny, které zaznamenaly velký komerční úspěch. Za zmíňku stojí ty úplně původní jako Sugar Hill Gang nebo Run D.M.C. Na konci osmdesátých let se Hip-Hopová hudba rozšířila nejen za hranice města New York, dokonce i za hranice USA, a stala se populární skutečně na celém světě. Každá větší země má dnes své Hip-Hopové interprety.

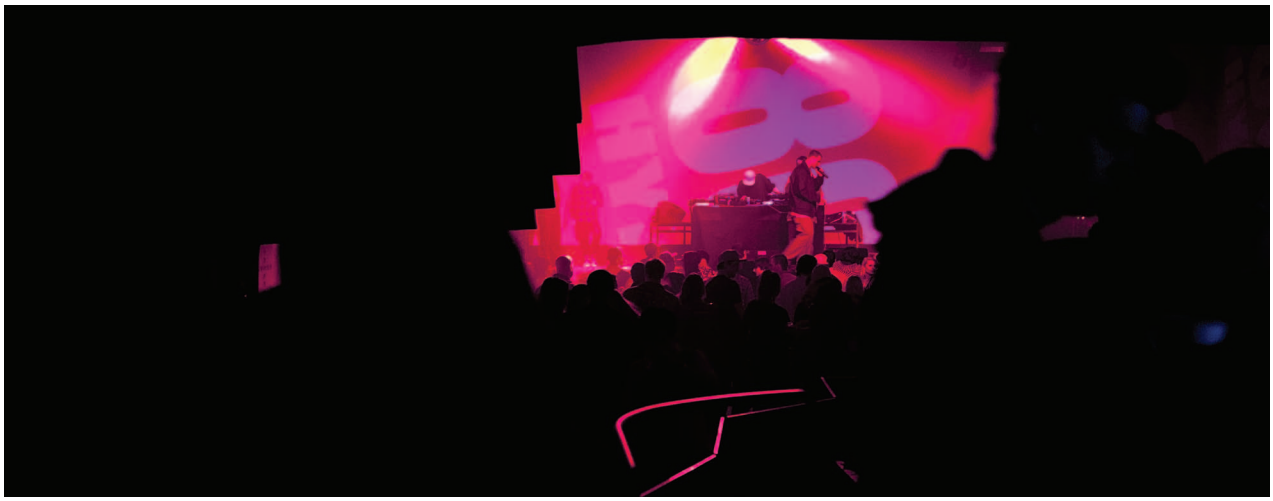

Dereck Hard, 2011

V současnosti je Hip-Hopová hudba velmi rozšířená a má mnoho svých pod-kategorií a odnoží. Hudební podklad, neboli beat, v dnešní době nevyužívá tolik “samplingu”. Spíše se tvoří v počítačových programech nebo na přístrojích k tomu určených jako jsou MPC -music PC samplery. V současnosti je Hip-Hop mezi mladou a střední generací extrémně populární, což dokazuje nespočet úspěšných skupin a interpretů, prodaných hudebních či audiovizuálních nosičů a stále rostoucí množství koncertů a show po celém světě. Zmiňovat nejznámější interprety by zabralo opravdu mnoho stran. Zmíním jen legendy jako jsou skupiny Public Enemy či Wu-Tang clan, z těch novodobých bodují na světových žebříčcích rapeři 50Cent, Jay-Z nebo Snoop Dogg. Důkazem úspěchu Hip-Hopové hudby jsou i čistě Hip-Hopová média - rádia (v Čechách například rádio SPIN), tištěné magazíny a internetové časopisy, ale dokonce televizní stanice jakou je MTV Base. Hip-Hop a rap je v současné době velmi populární i mezi lidmi, kteří nejsou fanoušky čistě tohoto hudebního žánru.

V Čechách se Hip-Hopová hudba masově rozmohla po roce 1996, s úspěchem první tuzemské komerční skupiny Chaozz. Vůbec první Hip-Hopovou skupinou byla pražská formace Manželé, kteří v roce 1984 vydali vůbec první českou rapovou desku Kamufláž. Mezi průkopníky domácího Hip-Hopu jistě patřili i Peneři Strýčka Homeboye, kteří se tomuto druhu hudby věnují od roku 1994. V roce 2001 vydali debutové album Repertoár a od té doby jsou stále na výslunní mezi českou špičkou. Další českou legendou je Hip-Hopové duo Indy a Wich, přičemž DJ Wich je jediný domácí producent, který ve velkém spolupracuje s rapovou špičkou z USA. Jako poslední bych zmínil skupinu Supercrooo, která vydala v roce 2004 naprosto přelomové a velmi kontroverzní album Toxic Funk. Duo raperů a producentů zároveň James Cole a Hugo Toxxx narušili do té doby poklidné vody českého Hip-Hopu. Album bylo velmi vulgární s útočnými texty, kterými se obouvali do stálic české popmusic a různých mediálně známých osob.

VÝTVARNÝ SMĚR

Hlavní částí výtvarného Hip-Hopového směru je graffiti. Výtvarné umění či projev, který se objevuje ve veřejném prostoru. Především však tam, kde takový projev není dovolen a je tedy ilegální (vlaky, metra, fasády domů, výlohy atd.). Graffiti umělci pracují převážně se spreji, které mají upravené trysky, s fixy různých typů, ale používají také škrábání a v některých případech i leptání kyselinami (škrábání a leptání se využívá většinou na sklo).

Název graffiti je odvozen od řeckého slovesa „grafein“ – psát. První známky o moderním graffiti se objevily na konci šedesátých let v USA a původně toto graffiti nebylo spojováno s Hip-Hopem, nýbrž s proti-politickými aktivisty a také s gangy, jež si označovaly svá teritoria. Nová éra graffiti přesídlila do New Yorku. Zde se rozjela zcela odlišná vlna tohoto směru, která přetrvává dodnes.

Mezi léty 1970-1971 se začaly v newyorském metru objevovat nápisy TAKI 183. Nápisy měl na svědomí poslíček, řecko-americký poslíček jménem Demeterius. Ten celý den, díky své práci, cestoval metrem z jednoho místa na druhé. Chtěl, aby po něm něco zbylo a tak začal všude v metru, ale i na zdech po městě, psát nápis, který se skládal z jeho přezdívky a čísla ulice, ve kterém bydlel. Tento podpis se začal označovat názvem „tag“. TAKI 183 měl i další pokračovatele: JOE 136, TRACY 168 a další. Nejednalo se o profesionální graffiti, jak je nám známo dnes, ale byl to do jisté míry katalyzátor, který tento fenomén odstartoval.

Vývoj graffiti do podoby, v jaké ho známe dnes, nastal v pozdějších sedmdesátých letech a je již stoprocentně spojován s Hip-Hopem jako jeho výtvarná část. Nejvýznamnějšími umělci té doby byli: DONDI, FUTURA 2000, ZEPHYR, FLAME ONE, MAD 103 nebo SUPER KOOL 223, který jako první udělal barevné dílo za pomocí spreje a improvizované trysky. Tito a další umělci se objevili v prvním Hip-Hopovém dokumentu zaměřeném převážně na graffiti s názvem STYLE WARS (1982) a v první Hip-Hopové fotografické publikaci, rovněž zaměřené především na graffiti SUBWAY ARTS (1984). Jak film tak kniha měly obrovský vliv na rozšíření tohoto fenoménu po celých USA a pak dále do světa. V Evropě se graffiti zprvu nejvíce rozmohlo v západním Berlíně.

Tímto druhem výtvarného umění se nezabývali pouze mladí lidé z newyorských ghett, ale i běžní bílí kluci, kteří se nudili a chtěli se výtvarně seberealizovat. Graffiti propadli i později velmi slavní autoři jako Keith Haring, pro kterého bylo newyorkské graffiti celoživotní inspirací a v jeho duchu i tvořil či Jean-Michel Basquiat, který naopak z klasického graffiti vzešel a později se od této životní etapy distancoval.
Graffiti umělec se nazývá slovem writer. Každý writer si volí svou přezdívku (pro představu několik českých writerů CAKES, TRON, HUGS, WLADIMIR 518) a tu potom píše / maluje na výše popsaná místa. Pokud se spojí více autorů do jednoho celku, píší / malují také název tohoto celku (například CAP, WHS atd.), tak se toto uskupení jmenuje crew.

Jde sice o grafiku, ale v mnoha případech o grafiku s jasnými prvky uměleckého výtvarného díla, kde je kladen důraz na tvar a stavbu znaků, jasné a syté barvy, prostorovou stylizaci jednotlivých znaků a jejich perfektní a ladné napojování, kontrastní hrany či perfektní vyvedení stínů.Graffiti se dá provozovat i na městem vyhrazených plochách, tzv. „legálech“. Zde umělci většinou pracují s jinými přezdívkami a své opravdové si nechávají na ilegální sprejování a malování. Graffiti umělce na celém procesu většinou nebaví jen samotná tvorba uměleckého díla, ale i pocit nebezpečí a o obrovský adrenalinový zážitek. Jedná se totiž o tvrdě postihovanou kriminální činnost.

Z klasického graffiti se časem vyvinul a oddělil i další samostatný umělecký směr, kterým je street-art. Street-art využívá šablonové graffiti (malování totožných obrazů nebo grafik sprejem skrze šablony), lepení nálepek, tvorbu mozaik, ale také video-instalaci rovněž ve veřejném prostoru. Nejznámějším streetartistou je bezesporu britský Banksy. Street-art, ale obecně do Hip-Hopové kultury nespadá, přestože má mnoho Hip-Hopových umělců rozsáhlé street-art sbírky.

V České republice se výtvarná složka Hip-Hopové kultury rozmohla po Sametové revoluci. Opravdový boom přišel po roce 1993. Prvními městy, kde se mohl člověk setkat s graffiti, byly Praha, Ostrava a Jaroměř. Za nejlepší tuzemské sprejery a graffiti umělce jsou považováni Pasta Oner, který se zároveň jako jeden z prvních v Čechách začal se street-artem, dále pak Cakes - Point, Masker nebo TRON. Velmi zajímavou knihou je In graffiti we trust od Martiny Overstreet, která vyšla v roce 2006. Tato kniha dokáže i laické veřejnosti blíže představit fenomén graffiti a čerpá informace především v české graffiti scény.

Dereck Hard, 2012

TANEČNÍ SMĚR

Další z hlavních elementů Hip-Hopové kultury je tanec. Především breakdance, který se vyvíjel od začátku sedmdesátých let. Tak jako ostatní pilíře této kultury i tento taneční styl v sobě skloubil mnoho prvků převzatých z jiných vlivů. Konkrétně breakdace převzal vlivy z afrických, brazilských a asijských bojových umění, ruského lidového tance, pouličního „street dance“ z třicátých let, i z tanečních kroků hudebních ikon jakými byly Michael Jackson či James Brown.

Tanečníci breakdance, nazývání také B-Boys (pokud jde o dívky B-Girls), trénovali běžně na ulicích New Yorku a později dalších velkoměst. Když bylo deštivé nebo mrazivé počasí, tak tancovali ve vestibulech metra a v podchodech, odkud je vyhazovali policisté. Hudbu si pouštěli z tzv. „ghettoblaster“ kazetových přehrávačů, které se staly jednou z ikon Hip-Hopové kultury. Každý přívrženec Hip-Hopu musel takový přehrávač vlastnit. Typické bylo nošení zapnutého přehrávače na ramenou a procházení ulicemi města. Breakdance tanečníci předváděli svůj um pak na již výše zmíněných „block parties“.

Hlavní efekt breakdance tkví v jeho divokých variacích, které kombinují akrobatické prvky vyžadující velkou soustředěnost a rovnováhu s kontrastními prvky. Tím mohou být například takové momenty, kdy tanečník dělá rychlý akrobatický pohyb a uprostřed tohoto pohybu se najednou zastaví, jako by zamrznul. Tento efekt se opravdu jmenuje „freeze“, tedy anglický výraz pro zamrznutí.

Kromě breakdance patří mezi Hip-Hopové tance street Hip-Hop dance, lock-in´, poppin´, electric boogie, crip walk a mnoho dalších. Ty se rozšířily od poloviny devadesátých let. Samotný breakdance i další Hip-Hopové tance se těší ze stále rostoucí popularity po celém světě.

Taneční složka Hip-Hopové kultury k nám dorazila ještě před Sametovou revolucí. Průkopník breakdance byl český populární zpěvák Jiří Korn, který dokázal vtěsnat break-dance i do tehdejších TV pořadů. Obliba breakdance je od roku 1990 stále na vzestupu a Hip-Hopové tance jako streedance a tzv. tancování Hip-Hopu je populární i mezi středním proudem mladých lidí, kteří ani nepatří do Hip-Hopové subkultury.

Co se týká úrovně českého breakdance a streetdance, tak byla v celosvětovém měřítku vždy průměrná či podprůměrná. Až v roce 2011 se dostala pražská tanečnice Jája Vaňková kombinující všechny Hip-Hopové tance (breakdance, electric boogie, street dance, poppin´, lockin´, aj.) mezi elitní tanečníky z celého světa v soutěži hudební televizní stanice MTV - America´s Best Dance Crew. Jája Vaňková se svou skupinou I Am Me (složenou z tanečníků z USA, Číny a Čech) nakonec tuto nejprestižnější taneční soutěž vyhrála. Právě tato soutěž mladé a talentované tanečnici pomohla se prosadit v USA.

Jorge Zubillaga, 2009

SLANG

Dereck Hard, 2010

Slang je dalším důležitým Hip-Hopovým prvkem. Jeho základem je originální mluva gangsterů z Bronxů a také texty, které používali rapeři patřící mezi tzv. gangstarap, mafiosorap, teen rap či g-funk (gangsta funk). Původní smysl tohoto slangu byl jednoduchý. Měli si rozumět pouze lidé patří do Hip-Hopové kultury. Samozřejmě později se i tento prvek rozmohl po celém světě stejně jako tomu bylo v ostatních Hip-Hopových elementech. Ze slangu se stala postupem času módní záležitost. V současnosti se mezi přívrženci Hip-Hopu používá v běžné mluvě a samozřejmě jej můžeme slyšet ve valné většině rapových textů. Jedná se o zcela nová slova či o mutace anglických slov. S postupnou globalizací této populární kultury se začali tvořit slangové výrazy i v zemích, kde se Hip-Hop rozmohl, a tak vznikají tato nová slova u nás či jinde v Evropě.

Pro příklad uvádím pár amerických slangových Hip-Hopových výrazů:

Aight – all right (česky: v pořádku)
Popo – cops (česky: policisté)
Bud – marihuana (česky: marihuana)
Shizzle – sure (česky: jistě)

Pro příklad uvedu pár českých slangových Hip-Hopových výrazů:

Bauch – bůh
Kena – odvezina od angického slova can, znamenající plechovka – v tomto případě jde o plechovku spreje
Fela - odvozenina od anglického slova fellas, znamenající kamarádi– v tomto případě jde o kamaráda, parťáka

POSTOJE V CHOVÁNÍ

Neopomenutelným prvkem jsou i jasné postoje v chování. Na prvním místě je u Hip-Hopera vždy respekt. Tento mezilidský vztah uznání a úcty byl primárním vztahem už u newyorksých gangsterů, díky nimž byl respekt přijat do Hip-Hopové kultury. Přívrženci Hip-Hopu se často chválí slovy „respekt“ a hovor často končí slovy „peace“, tedy v češtině znamenající mír. Na respektování a systému hierarchie je postavena celá Hip-Hopová kultura, tento aspekt se projevuje i ve všech třech výše jmenovaných hlavních pilířích. Jedná se o boj, ale ne formou fyzického násilí. Je to forma jakýchsi pouličních soutěží, které se postupem času přesunuly do klubů. Tento druh ataků se nazývá „battle“.

V hudbě se soupeří v:

MC battle – dva rapeři mají časový úsek (většinou jednu minutu) na to, aby toho druhého co nejvíce zahanbili a zároveň dali svůj part naprosto čistě a technicky dokonale. Text není připraven, vymýšlí ho přímo na pódiu.

Beatbox battle – dva interpreti předvádějící beatbox (vysvětleno výše) musí v daném časovém úseku představit publiku maximum svého umu.

Turntablist battle – kdy proti sobě soupeří dva DJové, každý musí předvést co nejvíce triků a rovněž předvést v časovém úseku maximum svého talentu.

V tanci je rovněž souboj, kdy proti sobě stojí dva jednotlivci či celé skupiny a předhánějí se v tom, kdo dá lepší prvky, triky a také jde o celkový výsledný dojem. V tanci jsou časté, leckdy až velmi primitivní bojovná gesta a mimika, která k tomuto druhu tance, neodmyslitelně patří. Jak v tanci tak v hudbě jsou porotou diváci. Komu více aplaudují a fandí, tak ten zvítězí.

Trochu odlišný přístup v těchto soubojích je v graffiti. I to se formou soubojů (kdo namaluje hezčí dílo) objevuje na různých oficiálních akcích nebo jako doprovodný program koncertů. Forma battlů má hlavní význam v pouličním ilegálním graffiti. Cílem je získat si respekt ostatních, hlídat si své teritorium a hierarchii. Začátečník například nesmí přemalovat lepší dílo a pokud dělá díla nevalné kvality je označován slovem „toy“ (hračka), což je nejnižší stupeň. Nejvyšší stupeň je poté „král“. Aby se stal člověk graffiti „králem“ musí splňovat tyto hlediska: kvantita (četnost, rozsah a velikost děl), kvalita (styl, efektnost a náročnost provedení) a umístění (za nejvýznamnější místa jsou považována metra, tramvaje a další hromadná doprava).

Na dalších místech je sounáležitost a stoprocentní loajalita se svými parťáky a přáteli. Nejvíce opovrhovanými vlastnostmi je zrada a lež.

Co se týká dalších postojů v chování, tak jde leckdy o vyzdvihování naprosto zřejmých povrchností jako jsou luxusní automobily, kýčovité a předražené šperky a dávání na odiv peněz a bohatství. Toto chování k Hip-Hopu patří, jeho podstatu můžeme hledat v tom, že byli Afroameričané vždy vykořisťováni bílými a žili v naprosté bídě. Když se potom začali mladí lidé prosazovat a vydělávat skutečně velké peníze převážně jako Hip-Hipoví hudební umělci, chtěli svůj úspěch dávat zřetelně najevo. I toto chování má své základy v gangsterství.

OBECNĚ

Skoro každé kulturní hnutí, hudební či jiný umělecký směr jde ruku v ruce s fotografií. U Hip-Hopu tomu není jinak. Fotografování a pózování před fotoaparátem se dá zařadit mezi další z mnoha typických znaků, kterým se vyznačují Hip-Hopoví umělci. Co se týká hudebních a tanečních umělců, tak ti si od samého začátku Hip-Hopové kultury přímo vyžadovali přítomnost fotografů na svých show a koncertech. Předvádění se a přirozené vystupování před objektivem fotoaparátů je bráno u těchto umělců jako samozřejmost.

Trochu sporným se stává předešlý výrok u fotografování graffiti umělců. Ti díky své, převážně ilegální činnosti, raději zůstávali v anonymitě a ani dnes tomu není jinak. S oblibou si však nechávají profesionály fotografovat svá díla. Pokud nemají fotografa s profesionálním vybavením, tak si výtvory dokumentují svépomocí. Je to jediný možný způsob, jak archivovat svou práci, která má velmi krátkou časovou životnost. Metra a veřejné plochy se od graffiti čistí a legální místa si writeři navzájem přemalovávají. Pokud jde o portréty, tak ty si grafftiti umělci nechávají dělat se zamaskovanou tváří, odkrytou ji mají převážně tehdy, pokud se fotografují před svým dílem u legálních zdí.

Většina těch nejlepších fotografů mapujících Hip-Hopovou kulturu z ní i přímo vzešla nebo k ní inklinovala. Jedná se o fotografy, kteří měli mezi interprety či dalšími umělci své přátele nebo patřili mezi fanoušky tohoto směru jak v hudbě tak v jeho dalších elementech - v tanci a ve výtvarném umění.

Dereck Hard, 2010

DRUHY

Pokud bychom chtěli Hip-Hopovou fotografii rozdělit, je možné to udělat následovně:

Dokumentární fotografie

Ta tvoří skutečně velký podíl Hip-Hopové fotografie. Od vzniku této mladé populární kultury se našlo mnoho fotografů, kteří dokumentovali už samotné počátky a další vývoj Hip-Hopu. Ve velké většině se jednalo o klasický černobílý a barevný dokument.

Mezi nejvýznamnější dokumentární fotografy patří bezesporu Martha Cooper, která Hip-Hopovou kulturu dokumentovala od konce sedmdesátých let. Zaměřovala se převážně na graffiti, breakdance a z části také na hudební složku. Druhým význačným dokumentaristou a zároveň reportážním fotografem je Mike Schreiber, který Hip-Hop sleduje skrze hledáček svého fotoaparátu od poloviny devadesátých let dvacátého století.

V Čechách bychom sem zařadili fotografku Alžbětu Jungrovou nebo fotografa Tomáše Třeštíka, který několikrát dokumentoval zákulisí a ilegální akce v metru pražské graffiti scény. Jak Alžběta tak Tomáš pocházejí z Prahy.

Mike Schreiber 2004

Reportážní fotografie

Další velkou část fotografie Hip-Hipové kultury tvoří reportáž. Reportážní fotografie, jež je určena především do magazínů nebo pro účely samotných umělců dokumentovala různé kulturní akce jako jsou koncerty, show, festivaly či setkání graffiti umělců. Reportáže vnikají i během již zmíněných uměleckých soubojích (“battlech”).Je tomu tak ve všech třech hlavních směrech (hudbě, tanci a graffiti).

Nejvýznamnější obrazové Hip-Hop magazíny jsou *Vibe Magazine*, *TheSource, XXL Magazine* nebo *Hip-Hop Magazine*, které vycházejí v USA. Nejvýznamnějším evropským Hip-Hopovým magazínem je německý *Juice*. V Čechách vycházel od roku 2001 velmi populární časopis *Bbarák*, který ukončil svou tištěnou verzi v roce 2010. Mezi lety 2004 - 2007 vycházel u nás také magazín *Street*.

Mezi reportážní fotografy bychom zařadili již výše zmíněného Američana Mike Schreibera. V Čechách potom fotografa, který si říká Jiří5, který již od roku 2003 fotografuje reportáže z nejvýznamnějších koncertů a párty po celé České republice.

Dereck Hard, 2011

OBÁLKY MAGAZÍNŮ:

XXL (USA)

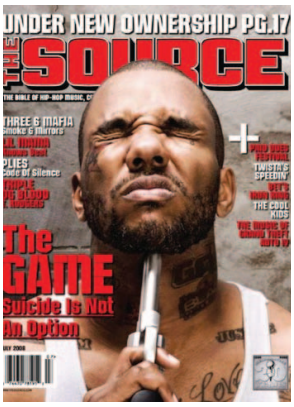

SOURCE (USA)

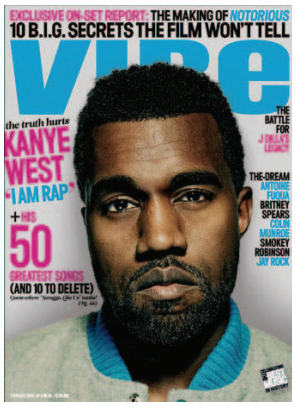

VIBE (USA)

BBARÁK (CZ)

Portrétní fotografie

Nejčastějším druhem Hip-Hopové fotografie je v každém případě portrétní. Ať už se jedná o portrétní fotografii využívanou k promo-účelům samotného umělce, jako ilustrace k rozhovorům v tištěných či internetových médiích, nebo užitou fotografii. Tu využívají především hudební umělci k focení reklamních tiskovin jako jsou plakáty, letáky a další. Největší záběr užité portrétní fotografie je do tzv. “coverů” - přebalů alb - včetně vnitřní knížky nazývané “booklet” a potisku CD a to i zadní strany přebalů.

Mezi nejvyhledávanější portrétní fotografy a skutečnou světovou špičku patří Američané Jonathan Mannion, Danny Hastings, Sacha Waldman či Doctor Graphics. Příklad evropského fotografa, který se však rovněž prosadil v USA a fotí neznámější Hip-Hopové hudební umělce, je Francouz arménského původu Armen Djerrahian. V Čechách patří mezi nejlepší Hip-Hopové portrétisty Jaro Vacek a pražský fotograf fotící pod uměleckým (rapovým) jménem Dereck Hard.

V Hip-Hopové fotografii se vedle klasické portrétní využívá často i inscenovaná fotografie a to především pokud jde o focení přebalu desky s nějakým uceleným koncepčním námětem, který většinou vychází z názvu alba.

Danny Hastings, 2011

TECHNICKÁ STRÁNKA HIP-HOPOVÉ FOTOGRAFIE

Technická stránka Hip-Hopové fotografie se měnila s dobou. Dle vývoje fotografické techniky.

Do roku 2000 se samozřejmě fotografovalo pouze na analogové přístroje. Převážně se preferovaly pohotové kinofilmové kamery jakými jsou zrcadlovky. Jejich obliba přetrvává i v dnešní době digitálních fotoaparátů, přičemž se najdou i tací, kteří fotografují na střední formát s použitím digitální stěny. Většinou to jsou fotografové, kteří fotí převážně hudební celebrity (rappery, rapové skupiny, DJ, producenty, zpěvačky a zpěváky). Mimo to se tito fotografové věnují komerční, například reklamní, fotografii. Najdou se samozřejmě i takoví umělci (viz. Mike Schreiber), kteří jsou stále věrní klasické analogové fotografii.

Pokud mluvíme o portrétních fotografech, kteří se věnují tvorbě hudebních přebalů či propagační fotografii, tak valná většina z nich ke své práci používá nejmodernější zábleskovou techniku. Perfektní svícení je u těchto portrétů základem. Jedná se o sestavu jednoho či více světel (někdy jde o celé sestavy, často i šesti a více světel), které se odpalují elektronickými rádiovými jednotkami, přičemž valná většina preferuje ty od značky Pocket Wizard. Využívají se systémové blesky i studiové záblesky s použitím kompletního příslušenství. V exteriéru si mnozí během slunečných dnů vystačí pouze s odraznými deskami.
Někteří profesionálové, jako je kupříkladu Jonathan Mannion, využívají při své práci i trvalých halogenových a jiných světel, které se využívají u filmu. Jeho práce leckdy připomíná statický filmový záběr.

U dokumentární fotografie se většinou pracuje s dostupným světlem. Záblesků či stroboskopů se využívá velmi sporadicky a převážně jen tehdy, pokud je dostupné světlo nedostatečné či vůbec žádné.

Moderní Hip-Hopová reportážní fotografie, pak použití záblesků využívá o dost více než ve své analogové éře. Pokud fotograf zaznamenává třeba breakdance, tak je běžné, že si okolo tanečníka rozestaví malé systémové blesky, které odpaluje rádiově nebo pomocí IR - infračerveného signálu. Reportáže z koncertů se bez přídavného světla také neobejdou, přestože vysoké ISO dnešních digitálních fotoaparátů umožní i zajímavé snímky v tmavých prostorech.

Co se týká ohniskových vzdáleností používaných objektivů, tak je to u Hip-Hopové fotografie zcela stejné jako u jiných druhů fotografií, tedy dle potřeby fotografa a situace. Oproti jiným se zde více využívá velmi širokých ohnisek, jako je Fish-Eye (použití bývá hlavně v portrétní fotografii nebo u fotografování tanečního Hip-Hopového elementu jako je breakdance, atd.).

V moderní Hip-Hopové fotografii je kladen velký důraz na dokonalou post-produkci a to opět převážně v portrétní fotografii. Ve světe bylo mezi lety 2003-2008 (v Čechách a na Slovensku mezi roky 2005-2010) velice populární použití až nepřirozené post-produkce, která připomínala spíše nějakou počítačovou ilustraci. Dokonale vyhlazená pokožka, špičková retuš a i úpravy barevných tonalit - to jsou stále nejčastější post-produkční úpravy, na které je především v portrétní fotografii kladen obrovský důraz. V dnešní době digitálních negativů RAW se počítá s běžnými úpravami i u dokumentární a reportážní fotografie.

VÝRAZOVÉ PROSTREDKY HIP-HOP FOTOGRAFIE

Hip-Hopová kultura má své jasně dané výrazové prostředky, které se neobjevují jen ve fotografii, ale také v hudebních klipech nebo ve filmech.

Nejčastějším výrazovým prostředkem je motiv ulice. Zapadlé a tmavé ulice velkoměst, cihlové oprýskané zdi "ozdobené" velkým množstvím graffiti. Oblíbeným motivem jsou děti, které si hrají na ulici nebo provozují klasické Hip-Hopové tance a sporty, mezi něž se řadí skákání přes švihadlo ("double dutch rope jump"), BMX, skateboarding nebo pouliční basketbal ("streetball").

Klasickým výrazovým prostředkem je dávání na odiv luxusu, peněz a bohatství. Často se tedy můžeme setkat s fotografiemi, kde raper přepočítává velký obnos peněz, je ověšen zlatými a diamantovými šperky a obklopen luxusními věcmi – například sportovními a luxusními automobily.

Velký důraz v Hip-Hopové fotografii je kladen na postoje a gesta. Především tedy v portrétní fotografii se portrétování snaží ukázat, že oni jsou ti nejlepší a pohrdají všemi ostatními. Leckdy se přidá i zvednutý prostředníček a jiná gesta vyjadřující opovržení. Na mnoha fotografiích můžeme vidět stojícího rapera či jiného Hip-Hopového umělce se zkříženýma nebo založenýma rukama nebo také s roztaženýma, kterýma říká: „Vše okolo je moje". Nebo používají pózy se zdviženými palci na rukách, kterými míří na sebe a ukazuje: „To jsem já" či „Jsem tady jenom já".

K Hip-Hopové kultuře patří, tak jako třeba k Rock´N´Rollu nebo k hnutí hippies, drogy. Hip-hop vzešel z gangsterů, kteří se živili převážně pouličním prodejem tvrdých drog a marihuany. Tvrdé drogy jsou všeobecně v Hip-Hopové komunitě zavrhovány, což nemění nic na tom, že se najde mnoho uživatelů kokainu, cracku a jiných drog. Obecně je však přiznávána velká náklonnost a pozitivní vztah k marihuaně, tak jako třeba u hudebního stylu reagge. O marihuaně se složilo mnoho Hip-Hopových skladeb a často se s marihuanovou cigaretou ("jointem") nechávají Hip-Hopoví umělci fotografovat, ať už jen při jeho držení nebo v záplavě dýmu či vdechující / vydechující kouř.

Pevně daná je i móda. Jedná se o nošení sportovní obuvi tzv. „sneakers" převážně od značek jako Nike, Adidas, Puma či Reebok, přičemž první dvě jmenované jsou nejčastější. V zimě potom pracovní obuv zvaná „rugged". Stejně tak oblékání sportovního oblečení (dříve převážně v obřích velikostech XL a XXL, od tohoto trendu se v současnosti upouští) nebo pracovního oblečení, jež například vyrábí americké firmy Carhartt či Dickies. Velmi důležitou součástí této módy je i nošení sportovních čepic s rovným kšiltem, v zimě různé kulichy a další typy zimních pokrývek hlavy.

Okázalejších jedinci doplňují své oblečení drahými šperky (řetězy, prsteny a obřímidiamantovými hodinkami). Diamanty jsou posázené i zlaté dekorativní, dentální vsádky nazývané "grillz", které si nechávají, hlavně rapeři, vyrábět na míru na své zuby. U nemajetných se často jedná o levné náhražky a kopie. Samozřejmě v evropském prostředí jsou tyto výstřednosti spíše výjimečné, dodržují se převážně prvky v oblečení a obuvi. Stejně tak jsou v módě střídmější i graffiti umělci nebo undergroundoví hudebníci, kteří si na takovéto okázalosti skutečně nepotrpí. To bývá doménou spíše komerčně úspěšných interpretů nebo u jejich fanoušků, kteří je napodobují.

MARTHA COOPER

Martha Cooper se narodila ve městě Baltimore (stát Maryland, USA) v roce 1943. Již od velmi útlého dětství byl její život spojen s fotografováním. Ve třech letech dostala od rodičů první fotoaparát, kterým byl Kodak Baby Brownie (jednoduchá bakelitová kamera, ve sytlu art decó na 127 svitkový film). V sedmi letech, když se ve fotografování zdokonalila, dostala od svého otce o dost sofistikovanější model Kodak Dualflex a po pár letech si již sama pořídila dvouokou zrcadlovku Rolleiflex Classic na střední formát. Když se stala foto-žurnalistkou, zamilovala si vybavení firmy Nikon, které používá dodnes.

Stejně jako pořizování snímků měla již od mládí v lásce cestování a dobrodružství. V šestnácti dokončila jako velmi nadaná studentka, která přeskočila několik ročníků, střední školu. V zápětí opustila rodné město, aby studovala umění na vysoké škole Grinnel College ve státě Iowa. Ve svých devatenácti letech ihned po získání bakalářského titulu vstoupila jako dobrovolník do nově vznikajících mírových sborů Spojených států amerických. V roce 1963 byla poslána učit angličtinu do Thajska.

Po dvou letech strávených na různých místech v Thajsku se rozhodla pro post-graduální studium antropologie na Oxfordské univerzitě v Londýně. Jelikož jí lákalo dobrodružství, pořídila si místo letenky cestovní motocykl Honda a vydala se společně se svou kanadskou přítelkyní na neuvěřitelnou, 27 000 kilometrů dlouhou, cestu,která vedla z Bangkoku, přes Srí Lanku do Indie. Ze zvědavosti navštívily Nepál a pak pokračovaly přes Pakistán, Afgánistán, Irán až do Ruska. Jejich cesta napříč Evropou do Británie vedla i přes tehdejší Československo.

V Oxfordu si nakonec vybrala místo antropologie studium etnologie a po získání diplomu se v roce 1967 vrátila zpět do USA. Pracovala jako kurátorka muzea univerzity Yale v hlavním městě Washingtonu D.C. Práce ji přišla velmi nudná, ale seznámila se díky ní se svým budoucím manželem Stewartem Guthriem, který na Yale dokončoval svá studia antropologie. Nějaký čas na tomto postu ještě zůstala a pak vzala nabídku na fotografickou stáž pro magazín *National Geographic*. Po této zajímavé zkušenosti se Martha provdala za Stewarta a společně se odstěhovali do Japonska, kam byl její muž poslán na výzkumné práce. V Japonsku bydleli dva roky a poté se vrátili do Spojených států, kde se usídlili v North Kingston na Rhode Island.

Martha Cooper vždy milovala dokumentární a reportážní fotografii. Po přestěhování zpět do USA se záhy rozhodla živit čistě jako foto-žurnalista a vzala práci fotoreportérky v místních novinách *Narragansett Times*. Její hlavní fokus byl však neustále směřován na New York a po dvou letech přišla vysněná nabídka fotit pro *New York Post*.

Redakce *New York Post* byla ve čtvrti Manhattan Lower East Side a když se Martha vracívala z redakce domů, tak se často jen tak bezcílně potulovala po okolí a fotografovala děti při jejich hrách. Jednoho dne potkala mladíka jménem Edwin, který zcela změnil směr jejího života a to nejen osobního ale i pracovního. V tento okamžik se nastartovala její úspěšná cesta, na které konečně propojila etnologii s fotografií. Došlo tedy na sloučení, o kterém léta snila a dychtila. Edwin jí zasvětil do tajů graffiti, které sám dělal (psal podpisy tzv. „tagy“ pod jménem HE3) a poprosil jí, aby jeho díla fotografovala. Martha Cooper věděla o tom, že nějaké graffiti existuje, ale do té doby to brala čistě jako projev vandalství a ničení cizího majetku. Nijak víc o tom nikdy nepřemýšlela a už vůbec nevěděla, že jde o psaní přezdívek na zeď a pseudonymů dětí a mladých lidí. Rovněž jí tehdy nedocházela spojitost s Hip-Hopem a do této doby jí ucházel fakt, že graffiti je jeden z hlavních pilířů nově vznikající kultury.

Po čase za ní Edwin přišel s tím, zda by se nechtěla seznámit s „králem“ graffiti. Martha, do jisté míry i konsternována titulem král, souhlasila a společně se vydali jejím autem hluboko do čtvrti Brooklyn East, do čtvrti nejznámějšího a nejrespektovanějšího „writera“ jménem DONDI.

Tehdy na začátku roku 1979 mezi nimi vzniklo velké přátelství, které trvalo až do DONDIHO předčasné smrti. Tento opravdový král newyorkské graffiti scény se stal jejím oficiálním průvodcem po této subkultuře. Marthu přijala celá newyorkská graffiti scéna za svého právoplatného člena a všichni ji oslovovali domácky Marty nebo přezdívkou Kodakgirl, kterou od nich dostala. Díky tomu měla možnost trávit s nimi chvíle při sprejovaní, ale také při jejich přípravách či doma. „Co mě na tom všem fascinovalo nejvíce, bylo vidět DONDIHO a jeho kamarády trávící dlouhé hodiny malováním jejich děl, ale také toho co tomu předcházelo. Sepisování seznamu barev a sprejů, které musí koupit, opatření barev, vkrádání se do nepřístupných míst až po pomalování vlaku metra. Připadalo mi to naprosto úžasné, protože jsem zprvu předpokládala, že jde pouze o jednu velkou náhodu. Ale po čase jsem najednou začala mít takový pocit, jako když začnete rozumět cizímu jazyku a všechno to pro mě bylo jasnější. Nejednalo se o žádnou náhodu! Potom, co jsem tomu všemu porozuměla, jsem se na graffiti stala opravdu závislou a totálně jsem tomu propadla…“ řekla Martha Cooper v knize *Hip-Hop Files*.
(Martha Cooper, Nika Kramer, Akim Walta: Hip Hop Files: Photographs 1979-1984, vydalo nakladatelství From Here to Fame, 2004, strana: 18)

Martha Cooper dokumentovala svými barevnými a černobílými fotografiemi všechno okolo tehdejší graffiti scény. Fotografovala je při přípravách před sprejováním, a také při akcích, fotografovala jejich portréty, hotová díla na zdech či vlacích metra, ale také první oficiální výstavy graffiti umění v běžných galeriích, kam se postupem času začalo toto undergroundové umění dostávat. Jelikož bylo graffiti jedno ze tří hlavních pilířů, tehdy ještě sub-kultury Hip-Hopu, tak se asi na jejich fotografiích z dob, kdy mapovala graffiti, objevují i další témata.

V lednu roku 1980 se seznámila s taneční částí Hip-Hopu – breakdancem. Z redakce ji tehdy vyslali ke rvačce, ale když přijela na místo,nestačila se divit. Početná skupinka velmi mladých chlapců - okolo jedenácti až patnácti let - byla zadržena kvůli tanci. Strážníci u nich našli spreje, fixy ale také zbraně (nože, pistole). Fotoeditorce *New York Post* se to nezdálo jako vhodné na článek, ale Martha se díky tomu seznámila s dalším odvětvím Hip-Hopu, které začala vedle graffiti dokumentovat.

Díky jejímu ryzímu přátelství s lidmi okolo graffiti objevila po breakdance i poslední hudební pilíř Hip-Hopové kultury. Dostala se na tzv.“block parties“ a dokumentovala dění tam, později i v klubech. Focení DJ a raperů patřilo v její tvorbě sice k té, co do rozsahu nejmenší, ale nikoliv zanedbatelné části. Avšak opravdu se jedná o nejmenší část jejího fotografického díla dokumentující Hip-Hop, jelikož jí hudební složka nepřišla vizuálně tak zajímavá jako graffiti nebo breakdance.

Vrcholem její tehdejší tvorby byly některé projekty, na kterých se podílela nebo které sama realizovala.
Prvním projektem, kterého se účastnila nepřímo, byl dokumentární snímek *STYLE WARS*, který se natáčel mezi léty 1981 a 1982 v New Yorku. Režisérem byl Tony Silver a jeho pravou rukou byl antropolog Henry Chalfant. Ten, stejně jako Martha Cooper, fotografoval graffiti, ale nikoliv z tak těsné blízkosti komunity jako ona. Pouze fotil na stanicích projíždějící a posprejované soupravy vlaků metra. Ve filmu byly použity její vybrané snímky a samotný dokument je v současnosti považován za nejlepší a nejhodnotnější Hip-Hopový dokument.

V roce 1983 šel v Americe do kin první Hip-Hopový hraný film *WILD STYLE* režiséra Charlie Ahearna. Ten si na nafocení promo snímků, ale také na fotografování zákulisí natáčení, vybral právě Marthu Cooper. Některé fotografie právě z focení reklamních promo fotografií k filmu patří k jejím nejlegendárnějším.

Nejvýznamnějším projektem byla publikace obsahující její graffiti fotografie a fotky již zmíněného fotografa Henryho Chalfanta. Jedná se o knihu se 106 stránkami plnými barevných fotografií graffiti děl, a také zákulisí a portrétů graffiti umělců. Po velmi neúspěšných pokusech knihu vydat, se oba autoři rozhodli zkusit štěstí v jiné zemi než ve Spojených státech. Vydali se na veletrh knih do německého Frankfurtu. Graffiti bylo, ale nejen v USA, přijímáno širší veřejností velmi negativně, takže i zde měli problém najít vydavatele. Nakonec jejich fotografie našly zalíbení v očích Thomase Neuratha, zástupce londýnského vydavatelství Thames and Hudson, které knihu vydalo v roce 1984. Jedná se o první publikaci týkající se Hip-Hopu a graffiti.

Od té doby vydala Martha Cooper dalších šest fotografických publikací, z toho čtyři se týkají čistě Hip-Hopu. *R.I.P.: New York Spraycan Memorials* je graffiti kniha vydaná v roce 1994. V roce 2004 vyšla 240ti stránková kniha *Hip Hop Files: Photographs 1979-1984*, která mapuje dobu, kdy vytvořila nejvíce fotografií Hip-Hopové kultury. V roce 2005 pak vyšla kniha, která přináší mnoho zajímavých fotografií z oblasti ženského breakdance. Zatím její poslední knihou je *Going Postal*, jež byla vydána roku 2009. Ta je zaměřena na streetart, především na lepení nálepek. Jedná se o výborné výtvarné barevné fotografie.

Od doby kdy Martha Cooper poznala tehdy ještě sub-kulturu Hip-Hop, tak jí nikdy neopustila. S lidmi, které poznala a kteří jsou mezi živými, se stále aktivně přátelí, baví a komunikuje. Jezdí po celém světě, ale převážně v USA a Německu je často hostem různých velkých Hip-Hopových výročních událostí. Samozřejmě na všech fotografiích je jí možné vidět se svým fotoaparátem Nikon (dnes již digitálním), na který nedala nikdy dopustit. A stále se aktivně věnuje fotografování New Yorku, graffiti a street-artu.

Mezi její přátele patřil výkvět nejlepších raných graffiti umělců jako DONDI, SHY147, KIPPY DEE, ZEPHYR a mnoho dalších. Stejně tak se přátelila i s hvězdami hudební Hip-Hopové scény jako Jay Master Jay ze slavné skupiny RUN D.M.C, DJ KOOL HERC, který je označován za zakladatele Hip-Hopové hudby nebo GRANDMASTER FLASH, který patřil mezi pionýry DJingu. V seznamu jejích dobrých přátel, byste našli i tak zvučná a slavná jména jako Keith Haring či Jean-Michel Basquiat.

Martha Cooper patří bezesporu mezi největší fotografy Hip-Hopové kultury. Je s touto komunitou spjata od dob, kdy byl tento směr čistým undergroundem. Dokumentovala, jako jedna z mála, počátky tohoto kulturně-uměleckého směru. Sympatické navíc je, že i nyní, ve svých šedesáti devíti letech, se dokumentováním Hip-Hopu a jeho prvků, které k Hip-Hopu neodmyslitelně patří, stále aktivně věnuje.

8823
8822

THIS IS ENERGY FROM MY SOUL
THERE WAS ONCE A TIME
WHEN THE LOCOMOTIVE WAS A BEAUTIFUL LINE
WITH ALL ITS POT AND GROVE. BUT THEN AS
EVOLUTION PAST THE TRAINS BUFFING DID TIE
BLACK AND NOW THE TRAINS LOOK LIKE BUSTED
TRASH. NOW WE WONDER IF SOMEONE
EVER LOST...
ART vs. TRANSIT

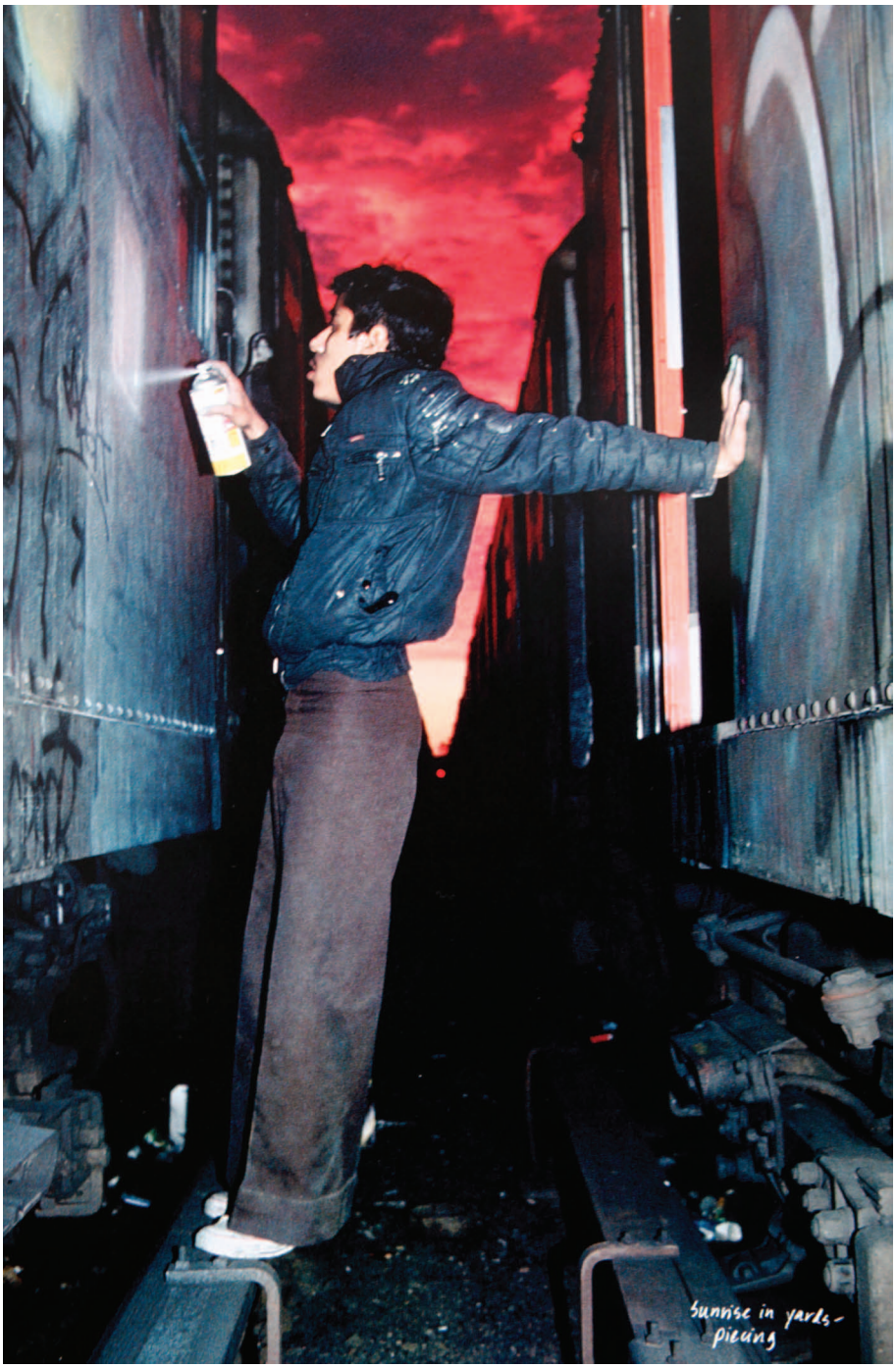

Publikace Marthy Cooper (chronologicky):

Subway Art, fotografie: Martha Cooper, Henry Chalfant, vydalo nakladatelství Thames and Hudson (Londýn, 1984) a Henry Holt (New York, 1984)
R.I.P.: New York Spraycan Memorials, vydalo nakladatelství Thames and Hudson (Londýn, 1994)
Hip Hop Files: Photographs 1979-1984, vydalo nakladatelství From Here to Fame (Berlín, 2004)
Street Play, vydalo nakladatelství From Here to Fame (Berlín, 2005)
*We B*Girlz*, vydalo nakladatelství Powerhouse Cultural Entertainment Books (New York, 2005)
New York State of Mind, vydalo nakladatelství Powerhouse Cultural Entertainment Books (New York, 2007)
Going Postal, vydalo nakladelství Mark Batty Publisher (New York, 2009)

MIKE SCHREIBER - Interaktivní rozhovor přes Skype 20.1.2012

Mike Schreiber je jeden z prvních dokumentárních fotografů novodobé Hip-Hopové historie. Pochází z Meccy Hip-Hopu, tedy z New Yorku. V roce 2010 mu vyšla kniha *True Hip-Hop*, která je plná velmi originálních černobílých fotografií mapujících jeho dvacetiletou kariéru fotografa Hip-Hopových, převážně hudebních, interpretů. Zároveň jde o dokument zachycující dvě dekády ze života a zákulisí předních umělců této kultury ve Spojených státech.

Narodil jste se a žijete v New Yorku. Pocházíte tedy z města, ve kterém se zrodila Hip-Hopová kultura. Jak jste do této, z počátku čistě subkulturní, komunity pronikl?

Vyrostl jsem na Long Islandě, což je předměstí New Yorku, takže jsem nebyl úplně v srdci Hip-Hopové kultury - spíše na periferii. Je těžké dělat breakdance na čerstvě posekaném trávníku. Každopádně mě tato hudba a kultura vždy velmi oslovovala.
Přímo Hip-Hop jsem začal fotit, protože to byly právě ty koncerty, na které jsem chtěl chodit. V devadesátých letech při nich byla naprosto neuvěřitelná energie. Také jsem si na Hip-Hopové koncerty dokázal sehnat mnohem více vstupů než na jiné hudební žánry, tím pádem jsem dokázal proniknout se svými fotografiemi do magazínů a hudebních vydavatelství. Hip- Hop byl vždycky tím místem, kde se dokázali uplatnit ti lidé, kteří opravdu tvrdě dřeli a šli si za svým. A bylo jedno jestli to byl raper, producent, fotograf, šéf hudebního vydavatelství....prostě kdokoliv. A to je to co jsem dělal. Potkával jsem nové lidi, fotil kvalitní fotky a šel jsem si za tvrdě za svým.

M.I.A

Pamatujete si na svoje začátky coby začínající fotograf? Co Vás přivedlo k fotografii samotné?

Pracoval jsem pro jednu fotografickou agenturu, která shromažďovala fotky celebrit. Fotografové tam chodili se svými snímky z koncertů, večírků a jiných událostí. Tyto snímky se pak prodávaly magazínům. Vždy jsem miloval focení a stejně tak jsem vždy miloval i chození na koncerty. A spojení těchto dvou věcí vypadala pro mě jako hodně zajímavá práce, takže jsem si začal shánět foto-pasy a fotit show a koncerty. Tenkrát se moje práce asi moc nelíbila mému šéfovi, který mě vyhodil. Fotit jsem, však nepřestal a od té doby se ničím jiným než fotografií neživím! Nejvíce na práci fotografa miluji tu interakci s ostatními lidmi. Strašně rád poznávám nová místa nebo se potkávám s novými lidmi. Také mě baví dokumentování věcí, které kolem sebe denně vidím a následně je sdílím se světem. Miluji ten ruch okolo a spolupráci s lidmi. Nejsem ale žádný technický typ, upozorňuji.

COMMON

Když Vás fotografie takto učarovala, proč jste ji nestudoval na vysoké škole, ale dal jste přednost studiu antropologie?

Zprvu jsem studoval uměleckou školu, ale brzy jsem zjistil, že nemám rád kritiku nebo obhajování a vysvětlování mojí práce. Takže jsem začal studovat antropologii a přišlo mi to tak zajímavé, že jsem u toho již zůstal. Myslím, že je antropologie v některých ohledech pro fotografa mnohem lepší trénink než studum fotografie, protože se naučí na věcí dívat mnohem víc kriticky.

DMX

Jsou někteří fotografové, kteří Vás ve Vaší práci inspirovali?

Moji favorité byli vždy dokumentární fotografové. Fotografové ze staré školy Sebastio Salgado, William Klein, Bruce Davidson, Elliott Erwitt, Peter Beard… Je mnoho skvělých fotografů, jejichž práce si vážím, a která mě inspirovala.

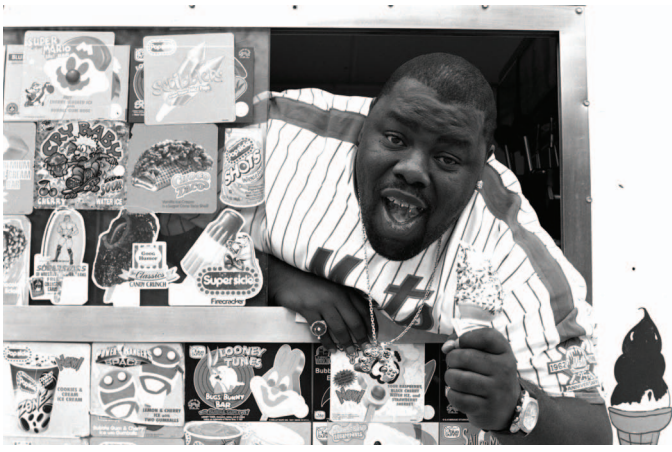

BIZZAR

NAS

MOS DEF

ODB

Fotil jste špičku Hip-Hopových a rapových umělců napříč Spojenými státy. Jmenovitě třeba Mos Def, Eminem, Flava Flav, Slick Rick a tak dále... Dokázal byste jmenovat pár těch, kteří pro Vás byli skutečně výjimeční?

Tak určitě bych jmenoval třeba M.I.A. Fotil jsem ji třikrát a je opravdu skvělé s ní spolupracovat. David Banner, Biz Markie, C-Murder...každý je úplně jiný, každý je něčím zajímavější než ti ostatní. Upřímně jsem si užíval práci skoro se všemi mými modely. A mám málo špatných zkušeností, což je výborné.

Nedávno jste vydal fotografickou publikaci nazvanou *True Hip-Hop.* Jak dlouhý časový horizont tyto fotografie mapují a jaký je její obsah?

Snímky v knize mapují moji kariéru od roku 1998 do roku 2010. Od dřívějších fotek, na kterých jsou lidé jako Slick Rick, Eminem, Mos Def, Black Star až po nedávné, kdy jsem zachytil Maino, Styles P. a Diddyho. Některé fotografie jsou doplněny příběhy, které jsem k nim napsal, ve kterých shrnuji zážitky z různých focení nebo jak, který snímek vlastně vznikl. Kniha je do značné míry i jakýmsi deníkem mé kariéry Hip-Hopového fotografa.

Zajímáte se při focení i o jiná témata nebo pracujete na ucelených sériích?

Vždycky jsem fotografoval i jiné věci. Myslím, že nejvíce známý jsem díky focení Hip-Hopu, ale vždy jsem pracoval i na svých vlastních menších projektech. Například miluji cestování a dokumentování míst, které poznávám. Takový vlastní dokument bez strachu, co na to řekne klient. Když se podíváte na moje webové stránky, uvidíte, že Hip-Hop je jenom jeden z aspektů mé tvorby.

Vím, že fotíte zásadně na analogový fotoaparát. Jaké kamery při Vaší práci používáte?

Mám pár fotoaparátů, ale nejčastěji používám Contax 645 a Leica R5. To a filmy je asi tak všechno, co potřebuji ke své tvorbě. S blesky nepracuji, výjimečně použiji stroboskop.

Jaký je důvod, že i v dnešní digitální době pracujete striktně s analogem? Děláte nějaké post-produkční práce při vyvolávání?

Když jsem s focením začal, v pozdních devadesátých letech, tak žádné „digitály“ nebyly a později jsem nikdy neměl žádný důvod, abych k „digitálu“ přešel. Digitální fotografie mě prostě absolutně neoslovila. Nelíbí se mi. Když mě některý klient speciálně požádá o to, abych zakázku nafotil digitálně, tak to samozřejmě udělám, ale pokud je to čistě na mně, vždy sáhnu po filmu. Upřímně, já opravdu nevidím, co je na digitální technice tak skvělého. Fotky lépe nevypadají a přijde mi, že je s tím mnohem více práce. A pokud jde o post-produkci při vyvolávání, tak jí nedělám.

MAINO

JONATHAN MANNION

Z Clevelanadu v americkém státě Ohio pochází fotograf Jonathan Mannion, který patří k současné světové špičce fotografů fotící první ligu Hip-Hopových umělců a celebrit. Jeho práce se těší takové oblibě, že je skutečně jedním z nejvyhledávanějších fotografů v tomto oboru.

Narodil se v roce 1970, jeho otec pocházel z Brooklynu a jeho matka z Londýna. A byli to právě jeho rodiče, kteří se stali relativně úspěšnými výtvarnými umělci, a právě oni ho přivedli k umění. Už jako malého ho brávali do galerií na různorodé umělecké výstavy. Na vysoké škole Kenyon College poté studoval z části i umění a oblíbil si realistickou kresbu. Brzy se tato obliba přenesla i do dokumentování všeho okolo něj pomocí fotoaparátu a fotografování si skutečně zamiloval. Sám to okomentoval v rozhovoru pro umělecký server www.dolcedolce.com takto: “Našel jsem určitý druh vnitřního klidu a uspokojení ve vytváření vztahů s lidmi skrze fotografii.” *(http://www.dolcedolce.com/?tag=jonathan-mannion, odpověď na první otázku)*

V roce 1996 se rozhodl přestěhovat z rodného Clevelandu do New Yorku. Důvody měl hned dva. Jakožto obrovský fanoušek a milovník Hip-Hopové hudby a kultury chtěl již od mládí žít v Mecce Hip-Hopu, jakou New York bezesporu je. Druhým, a pro jeho kariéru velmi významným, důvodem byla roční práce asistenta pro světoznámého fotografa Richarda Avedona. Možnost pracovat po boku takové legendy v jeho manhattanském studiu byla pro mladého Jonathana Manniona životní zkušeností.

Po roce asistovaní u Avedona se začal poohlížet po nějaké první komerční zakázce a další inspiraci. Díky svým konexím s Hip-Hopovou kulturou zjistil, že raper Jay-Z, který je v současnosti jeden z komerčně nejúspěšnějších Hip-Hopových hudebních umělců, shání fotografa na nafocení přebalu svého debutového alba. Mannion mu nabídl své služby a záměrně dal co nejnižší cenovou nabídku, a to 300 amerických dolarů. Zakázku dostal a stal se tím nejen nezávislým volným fotografem, ale také si tím otevřel dveře ke kariéře, o které se mu v té době nemohlo ani zdát. Album Reasonable doubt vystřelilo ke hvězdám nejen samotného rapera, ale také Jonnathana Manniona.

SNOOP DOGG

Od té doby jeho fotografická kariéra Hip-Hopového fotografa jen vzkvétala. Jeho profesionálním a precizním přístupem pomáhal vizuálně definovat tuto relativně novou urban kulturu. Mnozí umělci, se kterými spolupracoval, se shodli na tom, že svět vnímá vizuálně Hip-Hop právě díky jeho fotografiím, a to skrze jeho pohled.

Za svou kariéru nafotografoval přebaly desek skutečně enormnímu počtu interpretů, a ještě mnohem většímu počtu umělců vytvořil jejich portrétové snímky, jeý byly určené k veřejné propagaci. Jeho spolupráce s již zmíněným raperem Jay-Z vyústila v dlouholetou spolupráci na focení dalších jeho přebalů, ale nejen jich. Spolupracoval s takovými Hip-Hopovými legendami jako jsou NAS, Eminem, Busta Rhymes, Snoop Dogg, T.I., Missy Elliot, Ja Rule, Mos Def, Lil Wayne nebo DMX. Tedy s lidmi, kteří mají i v dnešní "pirátské" době stahování hudby na internetu, opravdu obrovské tržby z prodeje desek a všichni patří ke komerčně nejúspěšnějším Hip-Hopovým hudebním interpretům.

Zde je nutné připomenout, že Mannion se věnuje portrétní činnosti a to především hudebního Hip-Hopového elementu. Kromě hudebníků je známý i focením profesionálních basketbalových superhvězd, které většinou také sympatizují s Hip-Hopem nebo k němu mají velmí blízko. Těmi jsou Shaquille O´Neal, Magic Johnson, Kobe Bryant nebo další profesionální sportovci, kupříkladu tenista Andre Agassi, fotbalista David Beckham nebo cyklista Lance Armstrong.

BUSTA RHYMES

THE GAME

AFTER MATH

JAY-Z

JA RULE

LL COOL J

SNOOP DOGG

Pokud se zaměříme i na technickou část mannionových fotografií, zjistíme, že tento umělec ke své tvorbě využívá mnoha dostupných, ale i ojedinělých prostředků. Mezi jeho oblíbené analogové kamery patří Leica M6 a převážně Polaroid 195, který využíval ve své rané tvorbě (nafotil na něj i několik prvních přebalů desek). Analogové přístroje používá stále, ale samozřejmě v současné době převažuje práce s digitálními fotoaparáty. Fotografuje na nepříliš běžnou digitální zrcadlovku Leica S2 a používá kompletní řadu Leica skel Elmarit 30 mm, Summarit 35, 70 a 120 mm a Elmar- S 180 mm. Co se týká svícení, tak pracuje jak s přirozeným světlem, tak s umělým. Používání trvalých světel i záblesků, jak v interiérech, tak v exteriérech zvládá natolik perfektně, že vede v New Yorku i celou řadu workshopů. Špičkově zvládá i následnou postprodukci.

Na své osobní webové stránce www.jonathanmannion.com o své práci a kariéře říká: “Vnímám sám sebe jako jakéhosi posla, který dostal talent a příležitost dokumentovat velmi důležitou éru hudebních dějin. Moje láska k Hip-Hopu sahá až do mých mladistvých let a já se cítím skutečně požehnán tím, jsem měl tu možnost fotit umělce, se kterými jsem spolupracoval. Měl jsem možnost spolu s nimi karierně růst a snímky, které jsem nafotil během těch let se staly vizuálním odrazem jejich i mého tvůrčího vývoje. Co se týká mé práce, tak je velmi intimní. Snažím se o to, aby diváci mých fotografií nabyli pocitu, že byli pozváni do životů těch superhvězd, které fotím.“

EMINEM

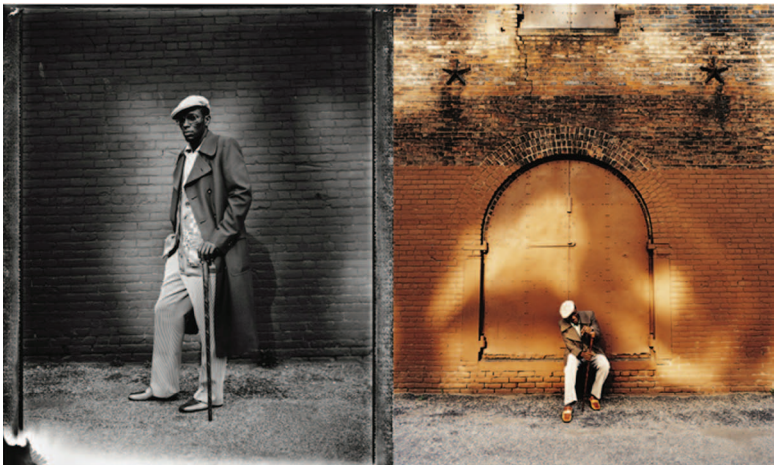

MOS DEF

LUDACRIS

T.I.

LIL WAYNE

SACHA WALDMAN

Sacha Waldman je jednou z nejvýraznějších postav nejen Hip-Hopové, ale také reklamní a komerční fotografie současnosti. Narodil se v roce 1971 v italském městě Milán, ale zakrátko se s rodiči odstěhoval od Jihoafrické republiky, kde strávil celé dětství. Pochází z velmi umělecké rodiny - jeho otec je filmový režisér, matka je art-direktorka a jeho sestra se věnuje performing arts. V osmnácti musel narukovat na vojnu v J.A.R., která trvá dva roky. Tam si oblíbil trávit svůj volný čas fotografováním na malý kompaktní fotoaparát. Pár let na to začal fotografování brát jako zajímavý prostředek k sebevyjadřování.

Po studiích na místní univerzitě opustil Afriku a zamířil na čtyři roky do Londýna. Zde se věnoval grafickému designu a pomocné práci u filmu. Jeho touha zůstat v co nejbližším kontaktu s tvůrčím procesem ho přivedla zpět k fotografování a v roce 1995 se odstěhoval do New Yorku, kde se začal plně soustředit na svou fotografickou kariéru.

Díky své zálibě v Hip-Hopové hudbě a kultuře se snažil zprvu prosadit jako Hip-Hopový fotograf, což se mu záhy i podařilo. Začal spolupracovat s magazínem *VIBE,* pro který fotil portrétní snímky k rozhovorům a článkům nebo reportážní fotografie. Netrvalo dlouho a jeho ojedinělých fotografií si všimli úspěšní interpreti, kteří měli zájem o spolupráci s Waldmanem. Začal tedy fotografovat propagační fotografie a přebaly desek těm nejzvučnějším jménům v Hip-Hopovém světě. Mezi jeho nejznámější a všeobecně nejoblíbenější obaly patří desky Stillmatic od rappera jménem NAS a Get rich or die tryin´ od 50Centa.

To v čem jeho práce vynikala a vyniká dodnes je naprostá jedinečnost počítačové post-produkce. Ta je dnes mnohými velice často kopírovaná. Sacha Waldman nikdy nefotografoval na analogové přístroje a nikdy nevyvolal byť jen jediný film. Od začátku byl čistým digitálním fotografem. A patřil k malé skupině průkopníků, kteří pomocí počítače a Adobe Photoshopu dotvářeli své fotografie ve velmi osobitá a nevšední digitální umělecká díla. Dle jeho vlastních slov je za to vděčný Hip-Hopovému prostředí, ve kterém se pohyboval a samozřejmě jeho díky patří i Hip-Hopovým hudebníkům, kteří preferovali vizuálně zajímavé a neobvyklé fotky.

ALI G

Exkluzivní a originální pracovaní postupy si osvojil zcela sám. Nikdy nestudoval fotografii na vysoké škole a neabsolvoval žádný kurz post-produkce nebo digitálního retušování. Všechno se učil metodou pokus-omyl a nekonečnými experimenty. Pokud se mu něco podařilo, tak se od toho odrazil při další práci. Časem se z něho stal nejlepší fotograf ve svém oboru. Zajímavé je i to, že si veškeré úpravy provádí zcela sám a má tedy nad výsledným dílem absolutní kontrolu. Samozřejmě v jeho práci nejde jen o špičkovou post-produkci, ale také o originální nápady a skvělý fotografický um. Jeho snímky jsou precizně nasvícené a mají dokonalou kompozici.

JAY-Z

Během své kariéry Hip-Hopového fotografa spolupracoval s těmi nejúspěšnějšími Hip-Hopovými interprety a skupinami. Za zmíňku stojí rapeři jako Jay-Z, R-Kelly, RZA, Ludacris, zpěvačka Erykah Badu nebo skupiny Outkast či G-Unit. Právě s poslední jmenovanou skupinou G-Unit navázal před několika lety užší spolupráci. Nejenže fotil jednotlivým členům skupiny přebaly desek, ale navíc pro ně nafotil celou sérii propagačních sérií, které jsou velmi propracované a je na nich odvedeno (stejně jako na většině jeho fotografií) mnoho hodin post-produkce. Celá série má i zajímavý příběh připomínající Hip-Hopový gangster svět, který je plný zbraní, prostitutek a drog. Když se však divák do snímků více zahledí, vidí, že nejde o drogy, ale o oblečení z módní kolekce G-Unit této stejnojmenné hudební skupiny.

G-UNIT

Jeho nekonvenční styl, zajímavé nápady a naprosto špičková a ojedinělá post-produkce mu po čase otevřely dveře mezi první ligu reklamní a komerční fotografie. Pro ukázku zde přikládám jeden z jeho nejznámějších reklamních snímků pro firmu Kohler vyrábějící vybavení kuchyní a koupelen, včetně plánku rozvržení svícení. Podobně pracuje i s fotografiemi Hip-Hopových umělců, a to jak ve studiu, tak v exteriérech.

MISSY ELLIOT

Jak už bylo řečeno, tak Sacha Waldman fotografuje od začátku čistě na digitální techniku. Ke své práci používal první digitální zrcadlovky, ale v posledních letech preferuje středoformátovou kameru Mamiya 645 s digitální stěnou Leaf Aptus 22. Tu použil i na tomto konkrétním snímku, kde měl nastaven čas 1/125 s, clonu f/16 a 100 ISO.

Jedná se o studiový snímek, na kterém kromě několikadenní postprodukce na počítači MAC G5 a softwaru Adobe Photoshop bylo zapotřebí i týden konstrukčních prací. Na zakázku bylo vyrobeno vše od dřevěné podlahy až po pobřežní stánek s ústřicemi. Výsledný snímek je složen ze čtyř expozic. Pozadí s mořem a nebem bylo pořízeno několik měsíců před tímto focením a bylo do snímků přidáno v postprocessingu.

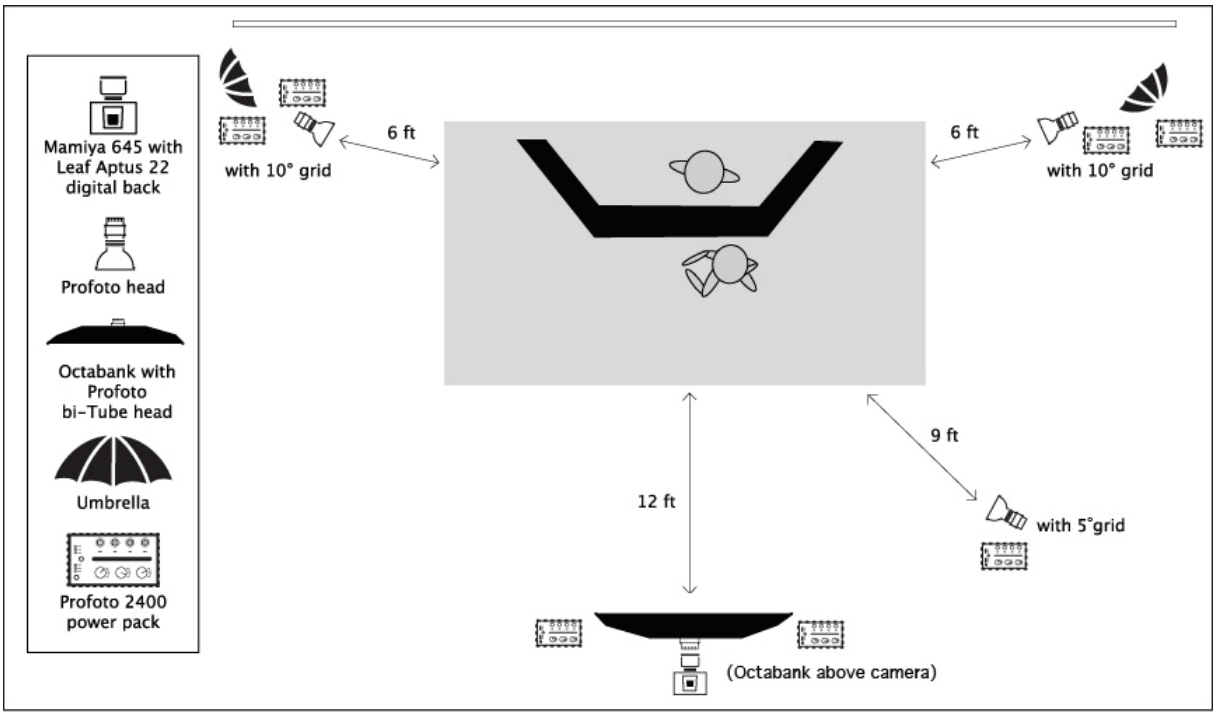

ANDRÉ 3000

G-UNIT

Za svou mnohaletou kariéru spolupracoval nejen s nejvýznamějším Hip-Hopovým magazínem *VIBE*, který uveřejnil mnoho jeho fotografií v publikaci VX - 10 Years of Vibe magazine photography. Jeho práce se objevily i ve světoznámých časopisech Vanity Fair, GQ, The New York Times, Wired nebo Black Book. Jeho klienty v oblasti reklamy byly obrovské nadnárodní společnosti jako Adidas, Sony Music, Nike, Electronic Arts nebo firma Kohler. Vyhrál také nespočet cen, za zmínku stojí The PDN Photo Annual.

DR. DRE

EMINEM

50-CENT

DANNY HASTINGS

Danny Hastings se narodil v roce 1967 ve Spojených státech amerických, přesněji v kalifornském městě Sacramento. Krátce na to se s rodiči, kteří pocházeli z Panamy, odstěhoval zpět do jejich rodné země. V sedmnácti letech se rozhodl vrátit do USA, což pro něj díky dvojímu občanství nebyl žádný problém. Jakožto zarytý fanoušek Hip-Hopové kultury pro něj byla jasná volba města New York. S sebou si vzal jen to nejnutnější a také to, čemu sám říká “moje malé hobby”, tedy kameru a fotografické dovednosti.

Jeho rodina nesouhlasila s tím, aby se v USA snažil uživit jako profesionální fotograf, a to především vzhledem k jeho latinskému původu. Dal tedy na jejich doporučení a začal studovat inženýrství. Jeho snem přesto stále bylo stát se fotografem Hip-Hopových hudebních umělců. Po celou dobu studií ve svém volném čase shromažďoval Hip-Hopová alba, u kterých pečlivě studoval kdo je fotografoval a jak. Často došel k závěru, že by to dokázal zhotovit stejně a nebo ještě lépe. Když se pak díky náhodě dostal k fotografování těchto hudebníků, přerušil studium a už se k němu nikdy nevrátil.

S fotografií ho seznámil jeho dědeček, který se živil v Panamě jako profesionální fotograf. Naučil ho leccos okolo technické stránky fotografie a také ho ve velké míře inspiroval v této tvůrčí činnosti. Jinak se považuje za fotografa samouka. Vědomosti získával čtením odborných knih, které mu pomohly lépe pochopit kompozici, svícení a nastavení správné expozice. Od samého začátku fotografoval každý snímek s pomocí záblesků, ve kterých viděl obrovský potenciál. Jeho vůbec první kamerou byla zrcadlovka Canon A1 na 35 mm kinofilmový negativ. Na značku Canon nedal od té doby už nikdy dopustit. Pracoval také se středo-formátovými fotoaparáty Hasselblad 500 C/M a Mamiya RZ67, velko-formátovým Polaroidem 4x5 palce, ale vždy se vracel k zrcadlovkám Canon, které mu vyhovují nejvíce.

GURU

REDMAN

Danny byl mistrem, jak ve vyvolávání a následné post-produkci v analogové éře, tak dobře zvládá současnou počítačovou post-produkci.
Zde citace z naší emailové korespondence (21.2.2012): „Všechny mé barevné i černobílé snímky jsem si sám vyvolával a doupravoval ručně. Všichni dobří a opravdoví fotografové v devadesátých letech to tak dělali nebo alespoň celému procesu rozuměli. Dnes máme novou éru a velká většina současných fotografů nikdy vyvolávacímu procesu neporozumí, protože to zkrátka není potřeba. Digitální techniku a Photoshop jsem si samozřejmě osvojil a velmi jsem si tuto techniku oblíbil, především díky možnostem a kreativitě, která nezná hranic. Ale jak sám moc dobře víš, tak je mnoho lidí, kteří ve Photoshopu dělají odporné věci a nebojí se je ukázat světu!“

Prvním velkým úspěchem na poli Hip-Hopové kultury bylo fotografování legendární skupiny House Of Pain pro Hip-Hopový magazín *The Source* na začátku devadesátých let. Tato příležitost mu umožnila dostat se do nejvyšší Hip-Hopové společnosti a on mohl konečně začít realizovat svůj sen. Zaměřil se na kompletní tvorbu přebalů alb, které nejen celé fotografoval, ale vytvořil k nim i osobitý design a grafiku. Celkem jich do dnešního dne udělal více než 150, což je skutečně enormní číslo a řadí se tak mezi špičku co do kvantity, ale samozřejmě i do kvality. Spolupracoval opravdu s těmi nejlepšími, za zmínku stojí skupiny Wu-Tang clan, Gangstarr, Tribe Called Quest, ale také samostatní interpreti jako NAS, Fat Joe, Eminem, P.Diddy, Raekwon, Methodman a Radman, Jay-Z či KRS ONE.

JODECI

METHODMAN AND REDMAN

BAD MEETS EVIL

KRS ONE

RAEKWON AND KURUPT

Poté co si udělal renomé jako profesionální fotograf, vrhnul se na studia kinematografie na New York University. Po studiích využil svoje konexe s Hip-Hopovým světem a začal pro vybrané interprety režírovat videoklipy. V současné době jich natočil dvanáct, přičemž mnohé z nich mohli diváci vidět i na mezinárodních televizních stanicích jako MTV nebo BET.

Vzhledem k jeho pevné pozici, kterou si postupně vybudoval jako Hip-Hopový fotograf a režisér hudebních klipů dostává mnoho zajímavých nabídek i na stálé pracovní spolupráce. V roce 2002 přijímá post uměleckého ředitele v hudebním vydavatelství Jive Records, které patří mezi největší vydavatelství Hip-Hopové a R´n´B hudby v USA. Obrazně řečeno se ve své nové profesi dostal na druhý břeh, kdy byl v pozici, že vytvářel rozpočty a zadával zakázky. Od roku 2005 pak stanul v čele multikulturní reklamní a marketingové agentury Nu Amerika, kde měl na starost nejdůležitější firemní klientelu.

Obě tyto zkušenosti nakonec Danny Hastings uplatnil v založení své vlastní produkční, umělecké firmy Atomicus Creative Group. Ta se soustředí převážně na fotografování nebo natáčení klipů pro hudební umělce, ale také na kompletní nabídku pro reklamní účely. Pod hlavičkou jeho firmy sdružuje fotografy, filmaře, stylisty, grafiky, ilustrátory nebo webdesignéry.

V současnosti je ve svých pětatřiceti letech stále jedním z nejvyhledávanějších Hip-Hopových fotografů a fotografii považuje za svůj hlavní tvůrčí obor. Hned po ní následuje režie hudebních klipů a vedení své firmy. Zajímavé je jistě i to, že některé z desek, ke kterým fotografoval přebal (např. Enter the Wu-Tang 36 chambers pro skupinu Wu-Tang clan) zařadil časopis *Rolling Stone* mezi 100 nejlepších alb minulého století. Každý rok se dostane minimálně jedno album, na kterém fotograficky spolupracuje, mezi špičku v prodejním žebříčku. Jeho posledním velkým počinem bylo fotografování komplet snímků na přebal i booklet (ale také propagačních snímků) nového projektu Bad meets Evil jednoho z komerčně nejúspěšnějších raperů Eminema.

Při své fotografické i filmařské práci využívá digitální zrcadlovky Canon EOS 5D Mark II a Canon EOS 7D. Byl také prvním umělcem, který natočil jako první hudební klip na digitální zrcadlovku.Momentálně pracuje na knize HIP-HOP, kterou chce vydat v roce 2015 k pětadvacátému výročí začátku jeho kariéry Hip-Hopového fotografa. Bude se jednat o selekci snímků z celého pětadvacetiletého období. Žije v New Yorku s manželkou a svými dvěma syny, kteří jsou dle jeho slov jeho hlavní tvůrčí motivací.

BAD MEETS EVIL

WU-TANG CLAN

JARO VACEK - rozhovor ze dne 12.3.2012

Jaro Vacek je zatím nejvýraznější postavou české Hip-Hopové fotografie. Narodil se v roce 1978 a fanouškem Hip-Hopové hudby a kultury se stal na střední škole, kterou studoval od svých sedmnácti let v americkém státě Mississipi. Ve stejné době propadl i vášni pro fotografii. Momentálně žije v Praze a živí se jako producent u filmu. Ve své Hip-Hopové fotografické tvorbě se věnuje především dokumentární fotografii, portrétním snímkům sloužícím k propagačním účelům umělců a také užité fotografii - tvorbě přebalů alb či plakátů. Fotografuje na digitální fullframe zrcadlovku Nikon D3S. V minulosti fotil i na analogové fotoaparáty značky Nikon, nedá dopustit na svůj Nikon F5.

REESE & BIGALOW

Dokázal byste na úvod vyjmenovat pár Hip-Hopových fotografů z celého světa, jejichž práce je pro Vás hodně zásadní nebo ty, které považujete za fotografickou špičku v tomto odvětví ?

Sacha Waldman
Jill Greenberg
Jim Fiscus
Dany Peschl

Jak jste se dostal k Vašemu dlouholetému pobytu v USA?

Do Ameriky jsem se odstěhoval v 17letech během studií střední školy. Jel jsem tam původně se studijním programem a záměrem zůstat tam rok. Poslali mě na střední školu v Mississippi. Vůbec jsem nevěděl, co od toho čekat. Když jsem ale zjistil, že v Americe nehrozí nic, jako je česká maturitní zkouška, na kterou je třeba se učit a na vysokou se hlásí i negramotní spoluhráči amerického fotbalu, zpátky do těžké školy u nás se mi už nechtělo. Dvanáct let pak uteklo jako voda. Už pár let jsem zpátky v Čechách, ale do států se občas dostanu.

V kolika letech jste propadl kouzlu fotografie a měl jste možnost fotografii v USA studovat?

Pořádně jsem začal fotit v osmnácti, což byl první rok studií na vysoký. Fotil jsem pro školní noviny a ročenku. Převážně se jednalo o fotografování utkání amerického fotbalu. Nafotil jsem stovky rolí filmu. Takové ty filosofičtější stránky věci, jako „umění“ a „tvoření vlastní reality“ atd., jsem si začal uvědomovat až díky hodinám fotografie ve vyšším ročníku. Zároveň jsem se věnoval i dokumentární fotografii, která se zase řídila pravidly novinařiny a potřeb publikací, pro které jsem fotil.
Na škole kde jsem byl, nestačilo jen jedno zaměření, takže vedle fotografie jsem studoval i žurnalistiku a televizní produkci. Moc mě to bavilo a měl jsem vcelku i štěstí na dobré učitele.

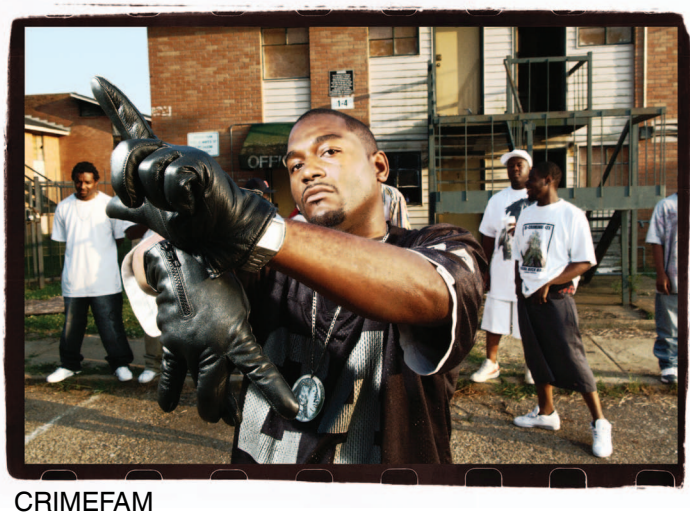
CRIMEFAM

PIMPS

DJ WICH

Co pro Vás znamená Hip-Hop a jak jste se dostal k jeho focení?

Asi nejlepší rada, jak si najít své místo, je hledat ho tam, kde je vás potřeba. Je dobré mít zaměření a sféru, ve které můžete vyniknout. Hip-Hop jsem měl pochopitelně rád už tenkrát a zbaven předsudků jsem se odvážil s foťákem vyrazit leckam. V té době místní galérka neznala nikoho jiného, kdo by uměl nějak normálně fotit a dokázal fotku z jejich koncertu otisknout v kulturní sekci místních novin. Navíc „fotograf z Evropy“ bylo na místní poměry uchu-lahodící jako „kubánský doutník“ Otevřelo mi to spoustu dveří.

MASTER P

Spolupracoval jste s mnoha hudebními umělci. Mohl byste jmenovat ty nejzásadnější?

Když teď o tom přemýšlím, tak jich bylo opravdu hodně a spousta z nich by se dala považovat za zásadní. Co se týče přímé spolupráce, asi nejzásadnější byl David Banner, tedy největší Hip-Hopová hvězda mississippského města Jackson a kapela UGK, což je Hip-Hopová skupina z Texasu.

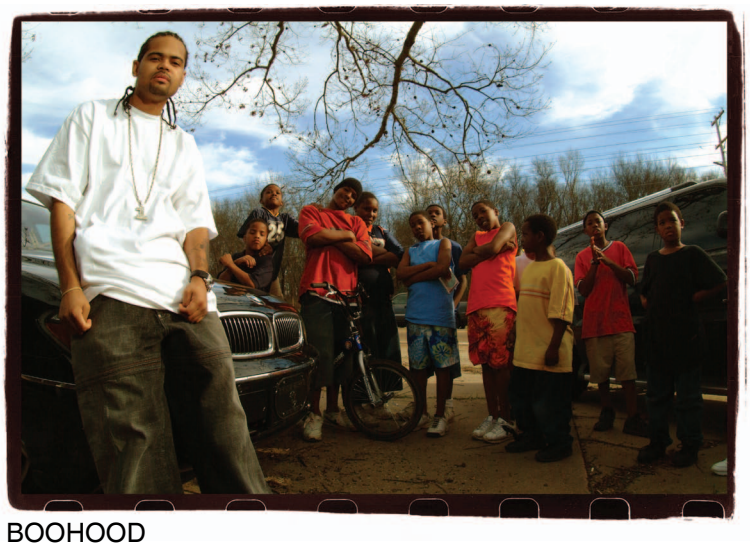
BOOHOOD

Podílel jste se na nějakém zajímavém projektu z oblasti Hip-Hopové fotografie?

Asi největším zážitkem bylo focení mé série panoramatických skupinových portrétů, na kterých se sešla vždy takřka celá galérka umělců z celého města. I pro tyto lidi to byla naprosto jedinečná událost, a to být společně na jednom místě, kdy všechna nepřátelství šla stranou. V Dallasu se sešlo skoro 200 lidí, fotili jsme i v Jacksonu, Birminghamu a dokonce i v Praze. Je neuvěřitelné, kdo všechno se sešel na jedné společné fotografii.

CRIMEFAM

HIP-HOP SCÉNA MĚSTA DALLAS (USA) - PANORAMA

ČESKÁ HIP-HOP SCÉNA - PANORAMA

HIP-HOP SCÉNA MĚSTA JASKSONVILLE (USA) - PANORAMA

Které tři covery jsou pro Vás nejcennější?

Nejvíce si vážím alba Time is now od českého producenta Wiche. Potom Nironicovo EP, kdy jsem tohoto, původem amerického, interpreta fotil, jak sedí u holiče a také Airon Mejdan dua Ektor a Enemy.

Jak taková spolupráce většinou probíhá? Interpret si vymyslí vše od A - Z a Vy poté pouze realizujete jeho ideu?

Většinou umělci nemají moc představu o tom co vlastně chtějí a je potřeba je trochu nasměrovat. Mají nějaký nápad, ale je to často prvoplánové nebo klišé. Když si ujasníme, na co jsou ty fotky potřeba, a jak se s nimi bude pracovat, je nutno dohlídnout i na zbytek věcí od lokace a dopravy až po vizáž a make-up. Často pomáhám i s výběrem někoho, kdo udělá postprodukci a design.

Během svojí dosavadní kariéry jste spolupracoval s mnoha Hip-Hopovými magazíny. Můžete jmenovat ty nejvýznamější?

V Americe to byl hlavně *Ozone mag*, ale spolupracoval jsem i s nejlepším a největším Hip-Hopovýcm magazínem, a to s časopisem *VIBE*. Nejlepší ale bylo, že se moje fotky z Hip-Hopového prostředí objevovaly i ve zpravodajských publikacích a novinách, pro které jsem fotil. V Čechách jsem nejvíc Hip-Hopu nafotil pro jediný domácí Hip-Hopový magazín *Bbarák*.

Co post-produkce? Je pro Vaší práci důležitá?

Samozřejmě jí přikládám velký význam. Základní věci zvládám sám, ale znám lidi, kteří to umí podstatně lépe a těm potom zadávám práci, pokud si to zakázka vyžaduje.

CRIMEFAM

JIŘÍ 5 - interview ze dne 3.2.2012

Nejvíce Hip-Hopových fotografií má v Čechách na svědomí člověk tvořící pod uměleckým jménem Jiří5. Nejedná se o portréty nebo dokumentární, ale především o reportážní fotografie z domácích koncertů a jiných párty akcí. Na svém webu www.j5.cz publikuje z koncertů a párty více než 35 000 fotografií, jeho tvorba skýtá okolo 250 000 snímků z domácích Hip-Hopových koncertů. Narodil se v roce 1982 v Praze, kde žije a pracuje dodnes. Živí se jako webový programátor a částečně jako koncertní fotograf.

Vzpomenul byste si ještě na Vaše fotografické začátky?

První fotoaparát, na který se pamatuji byla otcova Praktica, někdy v deseti letech. Pak následovalo několik pokusů z otcovy strany naučit mě fotit/vyvolávat ČB fotky doma v koupelně. Tím mi fotografii na několik let znechutil. Návrat proběhl na začátku střední školy, kdy se sešel seminář reklamní fotky a moje záliba v agresivní in-line bruslení.

Jak jste se dostal k fotografování Hip-Hopové kultury v Čechách?

Ve své podstatě zcela náhodou. Po jednom focení zmiňovaného bruslení jsme šli s partou na mejdan, který mě zrovna dvakrát nebavil. Vytáhl jsem tedy foťák a cvakal. Byla to dobrá změna od značně maskulinního sportu. Všude spousty nádherných holek, to bylo velké lákadlo.

Vy jste tedy převážně noční fotoreportér. Proč jste si vybral fotografování koncertů a párty? Nelákala Vás i najaká umělečtější tvroba jako focení portrétů a přebalů desek?

Sem klasický “šmírák”. Baví mě pozorování z druhé řady a nezasahování do děje. Ambice na vyšší formu jakou jsou portréty a přebaly tu samozřejmě jsou, ale proti nim stojí nedostatek času a další výmluvy. Mám v hlavě pár nápadů. Momentálně se snažím dotáhnout některé z nich do konce.

Přemýšlel jste někdy nad studiem fotografie nebo jste to vždy bral spíše jako svoje hobby a zábavu?

Po ukončení lycea tenhle nápad proběhl, ale nakonec racionálně zvítězila grafika. Dneska jsem rád, že jsem se rozhodl tak, jak jsem se rozhodl a focení mi zbylo jako koníček, do kterého mi nikdo nemluvil a neříkal,co a jak mám dělat. A že jsem v něm nemusel dělat kompromisy, abych zaplatil složenky.

A dá se tedy podle Vašich zkušeností s focením rapových koncertů, případně Hip-Hopových párty, v Čechách uživit?

V klasickém modelu, kdy byste dostal peníze za nafocení koncertu nebo párty opravdu ne. Mám pocit, že většina promotérů neví, jak s fotoreportáží pracovat, používat ho v PR a podle toho si i vybírat fotografa. Devadesát procent promotérů vezme radši nějakého známého, co si zrovna koupil digitální zrcadlovku, než aby zaplatil někoho adekvátního. Nějaký zisk mi to samozřejmě generuje, ale formou partnerství s různými firmami, nikoliv od pořadatelů koncertů.

Jaké vybavení momentálně používáte ke své tvorbě nejčastěji?

Fotím na starce jménem Nikon D70, u kterého je obdivuhodné, co vše vydržel. Objektivy mám Nikkor a to 17-35 mm, 24-70 mm a obligátní 50mm, plus dva externí blesky s Pocket Wizard rádiovými odpalovači. Poslední dobou experimentuji s mobilním zábleskem.

Který koncert, jenž jste foto-dokumentoval, považujete za vůbec nejlepší a případně i proč?

Vizuálně to určitě byl křest Gorilly vs Architekt od Vladimira 518 v roce 2008 v pražském klubu Roxy. Koncert byl podkreslený projekcí a laserem, což přidávalo fotografiím na zajímavosti. Atmosférou to byl koncert rapera Daleka z New Jersey, rovněž v pražském klubu Matrix. Ten klub nemám rád, ale tenhle koncert sem patřil. Běhala mi z něho husí kůže po celém těle.

A mohl byste jmenovovat pět interpretů či skupin, u kterých byla opravdová čest, že jste je mohl fotografovat?

Jistě. V první řadě to byl main-streamový raper z USA Snoop Dogg, který je velkou legendou. Pak další rapper ze států Ice T nebo rovněž americká Hip-Hopová skupina Heltah Skeltah. Cením si i možnosti dokumentovat koncert amerického funkového, soulového a jazzového hudebníka Roy Ayerse nebo německé elektronické kapely Kraftwerk.

Co všechno pro Vás fotografování znamená?

Možnost se vyjádřit a pomocí fotky komunikovat s okolím, konfrontovat se svými názory.

Máte nějaké fotografické vzory? Mohl byste jmenovat nějaké všeobecně známe fotografy, jejichž fotografických počinů si považujete, případně i nějaké Hip-Hopové fotografy?

Gregory Crewdson je pro mě číslo jedna. Baví mě Helmut Newton a také pár prací od La Chapella. Hip-Hopovou fotografii se snažím nějak moc nesledovat, párkrát jsem takhle začal podvědomě kopírovat. Z domova bych zmínil asi jen jedno jméno, a to Tomáše Třeštíka.

KOR

TOMÁŠ TŘEŠTÍK

Mezi české nejvýznamnější fotografy Hip-Hopu bych zařadil i člověka, kterého ostatní, a stejně tak on sám, řadí spíše mezi sub-kulturu punku a který se věnuje převážně komerční a reklamní fotografii. Je jím pražský fotograf Tomáš Třeštík, který se narodil v březnu roku 1978 přední české dokumentaristce Heleně Třeštíkové a architektovi Michaelu Třeštíkovi. Po studiích na prvním obnoveném reálném gymnáziu (PORG), začal v roce 1998 studovat katedru fotografie na pražské FAMU. V roce 2004 ukončil studia na FAMU titulem MgA. a od té doby se živí jako fotograf na volné noze. Především je jeho obživou spolupráce s magazíny a reklamní fotografie.

K fotografii se dostal již na gymnáziu, poté co dostal od svých rodičů svůj první fotoaparát.
Se svou matkou spolupracoval jako fotograf na jejich dokumentech René či Katka. První výstavu nazvanou “Kluby” měl v roce 2001 v pražské galerii Velryba. V roce 2002 vydal knihu Osobnosti současné české reklamní a módní fotorafie pod vydavatelstvím ATEMI. Od roku 2004 je zastoupen uměleckou agenturou Daiben, kam patří například Ivan Pinkava, Benedikt Renč nebo přední český sportovní fotograf Dan Vojtěch.

Dříve fotografoval i na analogové fotoaparáty Hasselblad, Leica či Mamiya, ale dle jeho slov je má už pouze v polici, kde se na ně práší. Při své práci používá výhradně digitální foto-techniku a preferuje značku Canon. Během studií na FAMU pracoval nějaký čas se zrcadlovkou Nikon FM2, ale po čase se vrátil zpět ke značce Canon. Má jedno tělo 1D Mark III a dvě těla 5D Mark II, ke kterým využívá celou škálu pevných zoom objektivů značky Canon, a to celkem jedenáct, včetně makro a tilt-shift skel. Používá rádiové odpalovače Pocket Wizard a systémové blesky Canon. Při větších a studiových zakázkách

PSH

K fotografovaní Hip-Hopové kultury se nedostal díky tomu, že by byl fanoušek hudby a kultury samotné jako většina, v této práci zmíněných, fotografů. Dostal se k ní díky známosti z dětství. Jako malý kluk trávil hodně času na chatě se svými kamarády a vrstevníky. Jedním z jeho kamarádů na chatě byl i Michal Škapa, graffiti a street art umělec tvořící pod pseudonymem TRON. Díky němu poznal graffiti a seznámil se tak s dalšími významnými sprejery, a to s Pastou Onerem a Pointem. Právě Pasta Oner, který je i v současnosti považován za jednoho z nejlepších českých graffiti umělců a zároveň je velmi úspěšný a prodávaný umělec na pomezí pop a street artu, byl první z české Hip-Hopové scény, kdo skončil před objektivem Tomáše Třeštíka. Focením graffiti scény i jejího zákulisí se Tomáš Třeštík věnuje sporadicky i nyní. V roce 2011 nafotografoval reportáž (uveřejněnou například ve virtuálním urban magazínu *Are We BASTARDS?!* - www.bstrds.cz), kdy se vydal na noční fotografovaní se skupinou ilegálních graffiti sprejerů. Dle jeho slov to byl jeden z největších adrenalinových zážitků v jeho životě. Jako teenager s touto formou umění také lehce koketoval, ale záhy ho to kvůli nepříliš povedeným pokusům opustilo. Ilegální graffiti je pro něj vandalismus z podstaty věci. Zároveň je v tom podle něj, aniž by tím sprejery jakkoliv heroizoval, i špetka jisté “foglarovské” poetiky.

V roce 2008 byl osloven režisérem Pavlem Abrahámem ke spolupráci na prvním a zatím jediném českém Hip-Hopovém dokumentu *Česká Rapublika*. Nejenže se na projektu podílel jako dokumentární fotograf celého snímku, ale také vytvořil studiové portréty hlavních raperů - Huga Toxxxe, Jamese Cola, Indyho, Oriona a DJ Wiche - na oficiální plakát k filmu.

Díky tomu, že zde poznal přední hudební představitele české rapové scény, byl některými z nich později osloven pro další spolupráci. V roce 2008 tak nafotil kompletní přebal alba, včetně bookletu jednoho z nejlepších domácích raperů, ale zároveň i graffiti umělce a producenta Huga Toxxxe s názvem Rok psa. Dále fotografoval propagační fotografie a portrétní snímky rapperům jako James Cole nebo skupině Peneři strýčka Homeboye (PSH), kterou fotografoval v podzemních prostorách pražského metra v roce 2011. Právě člena PSH - Vladimíra 518 - rapera, ilustrátora, graffiti umělce, ale také vydavatele a promotéra má Tomáš Třeštík nejraději z celé Hip-Hopové scény. Považuje si na něm, že je inteligentní, cílevědomý a vzdělaný.

Kromě jeho hlavní fotografické činnosti, kterou je již zmíněné focení komerčních či reklamních projektů a spolupráce s předními tuzemskými magazíny se Tomáš Třeštík věnuje i dokumentární fotografii. Mezi jeho ucelenější série patří Deníčky nebo cyklus portrétů jeho kamarádů, známých i neznámých lidí na balkoně jeho bytu. Série Balkón čítá již okolo 340 snímků.

PSH

OBÁLKA GRAFFITI MAGAZÍNU CLIQUE

GRAFFITI WRITER

PASTA ONER

PLAKÁT K FILMU ČESKÁ RAPUBLIKA

DERECK HARD

Fotograf známý na české Hip-Hopové scéně pod uměleckým jménem Dereck Hard se narodil v roce 1985 a pochází z Prahy, kde také žije a povětšinou i tvoří. O fotografii, jako o zajímavé a lákavé profesi, přemýšlel již od útlého dětství, ale kvůli vyšším nákladům na pořízení fotografické techniky a následné vyvolávání se jí věnoval jen velmi sporadicky. Zlom nastal až kolem roku 2003, kdy dostal od rodičů první digitální kompaktní fotoaparát. Při studiích Vyšší odborné školy publicistiky začal docházet na seminář digitální fotografie, kde získal základní informace týkající se fotografické historie i techniky. Studií publicistiky po roce zanechal a začal pracovat jako fotograf a laborant v minilabu v centru Prahy. V oblasti fotografie se vzdělával sám a vydělával na první digitální zrcadlovku a další potřebné vybavení. Rovněž se soustředil na přijímací zkoušky na Institut tvůrčí fotografie Slezské univerzity v Opavě, kam byl v roce 2009 úspěšně přijat.

V roce 2007 začal vydávat první český freestyle BMX magazín *LOVEBMX*, který ve své virtuální formě vycházel do konce roku 2010. Kromě funkce šéfredaktora a foto-editora, zde také zastával funkci fotografa pro disciplínu flatland. Tato disciplína mu byla nejmilejší, především proto, že ji sám několik let aktivně provozoval. Brzy se stal jedním z nejlepších BMX flatland fotografů ve střední Evropě a se sérií FLATLAND JOB vyhrál v roce 2010 cenu Canon Junior na soutěži Czech Press Photo.

HUGO TOXXX

Již od mládí byl velkým fanouškem Hip-Hopu a rapové hudby, o kterou se aktivně zajímal. Sám začal okolo roku 2002 zkoušet psát rap a čistě pro zábavu nahrávat první demo-nahrávky.
Jeho umělecké jméno Dereck Hard je jménem rapovým.
Jakmile začal aktivně fotografovat, hned druhým hlavním záběrem po BMX byly jeho přátelé rapeři, hudebníci a další Hip-Hopoví umělci, kterým dělal propagační snímky a portréty. Především se jednalo o nováčka mezi rapery jménem Smack. Tento velmi kontroverzní raper, který v té době jako jediný tvořil tzv. Grime (Hip-Hopovou odnož z Británie), ho seznámil s dalšími lidmi na Hip-Hopové scéně. Fotografoval tedy například jeho skupinu IScream-Boyz nebo producenta Firebird Phoenixe. Také nafotografoval snímek na přebal jeho debutové desky Bullettime the Mixtape, která se stala jeho prvním realizovaným přebalem.

V roce 2010 pak začal vydávat virtuální urban magazín s názvem *Are We BASTARDS?!*. Magazín vychází dodnes a těší se mezi čtenáři velké oblibě. A právě díky magazínu a přátelství s raperem Smackem začal fotografovat první ligu české Hip-Hopové hudební scény. Na začátku roku 2010 se spřátelil s neoficiálně nejlepším tuzemským raperem Hugem Toxxxem. Pro něj nafotografoval skutečně velké množství propagačních a portrétních snímků. V březnu roku 2011 realizoval jeho dvoualbum Legální drogy / Ilegální kecy. V tomto případě se postaral nejen o fotografii a následnou post-produkci, ale byl také spoluautorem inscenovaného příběhu na předním přebalu desky. Do bookletu obou alb byly použity fotografie, které spolu Dereck Hard a Hugo Toxxx nafotografovali během let 2010-2011. Dvoualbum Legální drogy / Ilegální kecy bylo nominováno na Hip-Hop album roku 2011 na žánrových cenách Anděl.

Od té doby stoupá Dereck Hard jako Hip-Hopový fotograf strmě vzhůru. O jeho fotografie a spolupráci s ním měli zájem skutečné legendy domácí scény jako raper, graffiti umělec a ilustrátor Vladimir 518, producent Mike Trafik nebo raper a zpěvák James Cole. Fotografuje plakáty a propagační snímky pro legendární skupinu Supercrooo, která patří mezi nejoblíbenější skupiny u nás. Fotografoval přebaly alb, jak méně známých umělců jako například rapera Marata nebo DJ Doemixxxe, tak opravdových hvězd českého Hip-Hopu.

HUGO TOXXX

MARAT

JAMES COLE

DJ DOEMIXXX

MIKE TRAFIK

HUGO TOXXX

Mezi ty nejvýznamnější umělce patří především producent a DJ Wich, který je v Čechách považován za ikonu. Ten tvoří hudbu nejen pro většinu význačných českých a slovenských umělců, ale spolupracuje jako jediný s hvězdami Hip-Hopu z USA. Krom jiného dělal i hudbu k filmu *Gympl*, jenž režíroval Tomáš Vorel. Dereck Hard pro něj fotil velmi zajímavé portréty sloužící k propagačním účelům a také přebal jeho projektu s raperem jménem Ektor.

V roce 2012 ho oslovila kvůli spolupráci komerčně nejúspěšnější Hip-Hopová československá hvězda Rytmus a tím je tedy zřejmé, že Dereck Hard patří mezi skutečnou špičku českých Hip-Hopových fotografů. Fotografoval pro něho promo snímky a je domluvená spolupráce na fotografování přebalu příštího alba této hudební ikony. Kromě hudební scény se Dereck Hard věnuje i zákulisí graffiti scény a fotografováním breakdance tance, včetně portrétů tanečníků. Soustředí se také na reportáže a dokument všech tří hlavních Hip-Hopových elementů, tedy hudební, taneční i výtvarný. Rovněž dělá zajímavou krajinářskou městskou fotografii, ve které se soustředí na graffiti.

Tento mladý fotograf plně využívá dostupných fotografických technik a má v oblibě i následnou počítačovou post-produkci. Od svých začátků je věrný značce Canon a momentálně fotografuje především na Canon EOS 5D Mark II. Používá systémové i studiové blesky, které odpaluje pomocí rádiových jednotek a tuto práci se svícením si velmi osvojil a preferuje ji. Samozřejmě také pracuje s přirozeným osvětlením nebo s odraznými deskami. Rodinné oslavy a osobní záležitosti dokumentuje pomocí instantní kamery Fuji Instax a jiných analogových přístrojů. Ve své volné tvorbě se zaměřuje na, jak on sám nazývá, „urban pop art“ série. Mezi poslední patří série Little reality.

DJ WICH

VLADIMIR518

JAMES COLE

J-ME

J-ME

VÝBĚR NEJLEPŠÍCH HIP-HOP PŘEBALŮ Z USA

Zde je výběr dvanácti nejlepších Hip-Hopových a rapových přebalů („coverů“) ze Spojených států amerických, kde byla jako dominanta přebalu použita fotografie. Tento výběr je spojením mého subjektivního názoru, subjektivních názorů mnou oslovených předních světových a domácích Hip-Hopových fotografů a selekce ze žebříčků vybraných internetových stránek. Řazení je chronologické.

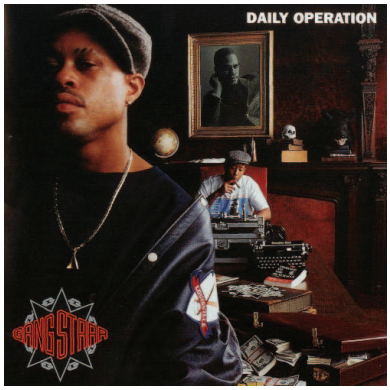

GANGSTARR - DAILY OPERATION (1992)
Třetí studiové album skupiny Gangstarr z New Yorku tvoří čistě fotografie, jež je doplněna jejich tradičním logem a jednoduchou grafikou. Snímek pořídil Danny Hastings, opravdová špička ve focení Hip-Hopových přebalů alb. Raper Guru a DJ Premier jsou zde zachyceni v jejich fiktivní pracovně. Jeden sedí a pokuřuje doutník, druhý je portrétován „en face“. Z kufříku na stole přetékají peníze. Peníze, drahé věci a luxus jsou jedny z opravdu klasických a opakujících se motivů Hip-Hopové kultury.

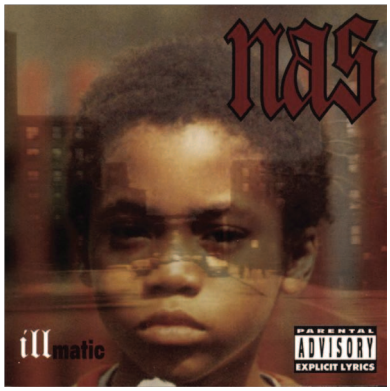

NAS - ILLMATIC (1994)
Debutové album rapera jménem Nas z new-yorské čtvrti Queens.
Přebal vznikl „sendvičovým“ spojením Nasovy fotografie z dětství a snímku městského bloku v New Yorku nafoceného v roce 1994 fotografem Danny Clinchem. Grafiku a sazbu udělala Aimee Macauley.

BEASTIE BOYS - HELLO NASTY (1998)
Hello Nasty je v pořadí páté album této skupiny, která se řadí spíše k alternativnímu Hip-Hopu. Jedná se o velmi originální fotomontáž dvou fotografií, které jsou doplněné ilustrací a grafikou. Art directorem celého konceptu tohoto alba, které vyšlo nejen v klasickém plastovém obalu, nýbrž také v limitovaném papírovo-plastovém „digipacku“ byl Cey Adams.
Fotografie vyfotografoval Michael Lavine, o design s post-produkcí se postaral Bill McMullen.

DMX - FLESH OF MY FLESH, BLOOD OF BY BLOOD (1998)
Raper DMX si dal na vzhledu svého druhého alba opravdu záležet.Spolu s fotografem Jonathanem Mannionem vytvořili tematicky ucelený koncept fotografií na přebal i booklet. Hlavní inspirací pro focení byl, tak jako ve většině případů, samotný název alba. Na coveru DMX vylézá z vany naplněné umělou krví. Motiv zakrváceného muže se prolíná na všech fotkách na tomto albu. V bookletu je navíc doplněná syrovou grafikou a opakujícím se leitmotivem kapek krve.

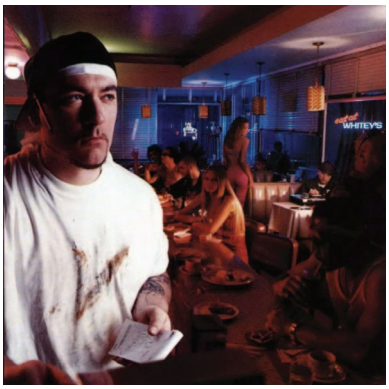

EVERLAST- EAT AT WHITEY´S (2000)
Everlast, který původně patřil do světoznámé skupiny House of Pain, se časem začal věnovat vlastním projektům, kde kombinuje Hip-Hop a rap s prvky jazzu a country. Eat at Whitey´s je jeho třetím sólo albem. Fotograf Christian Lantry společně s ním vymyslel a realizoval naprosto špičkový a ucelený koncept, kdy se všude prolínají fotografie z typického amerického bistra neboli „dinneru“, na kterém jdou ruku v ruce s názvem tohoto alba. Jako jeden z mála Hip-Hopových přebalů je právě tento tvořen čistě fotografií bez grafiky. Název alba je řešen neonovým nápisem ve výloze bistra.

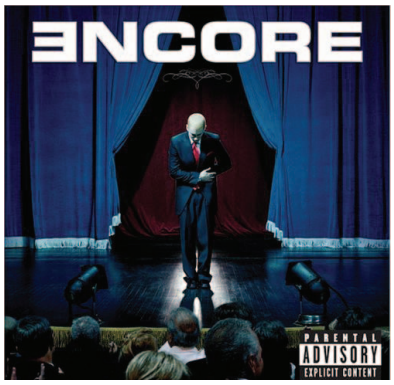

EMINEM - ENCORE (2000)
Karin Catt se stala fotografkou šestého studiového alba nejúspěšnějšího bílého rapera všech dob - Eminema.
Na přebalu alba Encore vidíme rapera s odbarvenou hlavou a stojícího na jevišti a klanícího se před diváky. Opět je zde doveden koncept celého alba k dokonalosti. Motiv divadla se opakuje, jak na zadní straně, tak v bookletu. Jako inlay (plocha pod CD) je použita fotografie doplňující tu z přebalu. Ta je focena ze stejného úhlu, ale zezadu. Na ní vidíme diváky zepředu a Eminema, držícího za zády pistoli. Pistole či nábojnice se pak také opakují jako leitmotiv v bookletu.

JAY-Z - THE BLUEPRINT 3 (2001)
Velmi zajímavý a vzhledově výjimečný obal má šestá studiová deska rapera Jay-Z. Art director Jason Noto, si jako fotografa vybral již několikrát zmíněného Jonathana Manniona.
Jedná se o studiovou fotografii, na které je poskládáno do nerovnoměrného kruhu velké množství bílých a na bílo nabarvených hudebních nástrojů, přístrojů určených k přehrávání či natáčení hudby. Výslednou bílou plochu narušují tři červené grafické pruhy, které symbolizují číslovku tři obsaženou v názvu alba Blueprint 3.

MISSY ELLIOT- UNDER CONSTRUCTION (2002)
Čtvrté studiové album rapové královny Missy Elliot pracuje na svém přebalu s klasickým Hip-Hopovým tématem - tedy motivem ulice. Cihlová zeď je věčným a opakujícím se prvkem, stejně tak tzv. „ghettoblaster“ kazetový přehrávač. Používali jej breakdance tanečníci, rapeři i přívrženi Hip-Hopu. Známé je jeho nošení na rameni. Klasický „street“ cover, který nafotografoval Roberto Fantauzzi doplňuje podpis graffiti umělců tzv. „tag“ i zvolené písmo, které připomíná informační městský nápis a právě proto se hodí k samotnému názvu alba. Vše dokonale podtrhuje zvolené oblečení a doplňky.

50CENT - GET RICH OR DIE TRYIN‘ (2003)
Debutová deska jednoho z nejúspěšnějších a nejbohatších raperů současnosti Curtise Jamese Jacksona neboli 50 Centa. Fotografii na přebal desky nafotografoval Sacha Waldman.
V tomto případě se jedná o dokonalý studiový portrét do půlky těla vysvlečeného 50Centa, kterého překrývá fotografie prostřeleného skla.
Tímto se tento new-yorský raper vrací k nešťastnému zážitku, který prožil jen pár let před vydáním tohoto alba. Ještě coby gangster a teprve začínající raper byl na ulici před domem svých prarodičů postřelen celkem devíti kulkami a jen zázrakem přežil.

JAY-Z - AMERICAN GANGSTER (2007)
Desáté studiové album jednoho z nejúspěšnějších raperů planety, se inspirovalo, jak v samotném názvu, tak na svém přebalu, i uvnitř bookletu filmem *Americký gangster* od Franka Lucase.
Fotografie na přední i zadní straně přebalu, stejně tak jako v bookletu, jsou stylově sjednocené, ale nenafotografoval je pouze jeden fotograf, jak bývá většinou zvykem. Fotografii na přední straně vytvořil Arthur Elgort, zbylé Hype Williams a JP Robinson, který byl také art directorem a vytvořil design celého alba.

LIL WAYNE - REBIRTH (2010)
Jedná se o sedmé studiové album rapera z New Orleans Lil Wayna. Ke spolupráci na vizuální podobě přebalu si přizval skutečnou legendu focení rapových alb a promo fotografií Hip-Hopových umělců Jonathana Manniona. Spolu udělali dvě finální verze stylizovaných fotografií, kdy Lil Wayne leží nebo sedí na pompézní sedačce s elektrickou kytarou. Nakonec se rozhodli vydat obě verze, a tak si fanoušci mohli vybrat, jestli chtějí tu, kde Lil Wayne sedí či tu, kde je více „rozvalený“. Od sebe je odlišuje pozměněná grafika a logo, které v obou případech zhotovil Scott Sandler.

E-40- REVENUE RETRIEVIN´ GRAVEYARD SHIFT (2011)
Kalifornský rapový veterán E-40 si na kvalitním přebalu zakládá jako na máločem jiném. Tato deska je v pořadí jeho čtrnáctá.
V poslední době vydává, vždy dvě alba v jeden den a všechna mají vždy přesně promyšlenou koncepci, kdy E-40 sedí či stojí v naprosto totožné pozici, s totožným pohledem i výrazem. Mění se pouze okolí a jeho oblečení. O vizuální podobu jeho alb se již několik let stará fotograf, grafik a art-director tvořící pod pseudonymem Doctor Graphics. Výsledné fotografie jsou naprosto čisté a dokonalé. Barevně a stylově je vždy doplňuje i grafika.

VÝBĚR NEJLEPŠÍCH CZ/SK HIP-HOP PŘEBALŮ

Výběr dvanácti nejlepších českých a slovenských Hip-Hopových a rapových přebalů („coverů“), kde byla jako dominanta přebalu použita fotografie. Tento výběr je chronologický a je spojením mého subjektivního názoru, subjektivních názorů mnou oslovených českých Hip-Hopových fotografů a dále čerpám z ankety udělané dne 3.2.2012 na facebooku „Are We BASTARDS?!“ virtuálního urban magazínu, které se zúčastnilo 248 uživatelů.

CHAOZZ - ...A NASTAL CHAOS (1996)
První česká Hip-Hopová skupina, která prorazila dokonce mezi posluchače středního proudu, a tím přiblížila Hip-Hopovou hudbu do té doby nezasvěceným lidem, byla pražská formace Chaozz. Jejich debutové album se snažilo mít klasický přebal, na jaký mohli být Hip-Hopoví fanoušci zvyklí ze světa. O fotografii se postaral Filip Crhák, který zvolil zajímavý efekt. Všichni protagonisté si svítili do obličeje kapesními svítilnami. Design a grafiku realizoval David Brudňák. Vytvořil typografické logo, které bylo velmi podobné logům, jež používaly právě kapely v USA - například Cypress Hill.

SUPERCROOO - TOXIC FUNK (2004)
Debutová deska jedné z nejkontroverznějších a zároveň nejoblíbenějších rapových skupin české republiky. U raperů Huga Toxxxe a Jamese Cola je zvykem, že mají nad vším rádi absolutní dohled. Nejinak tomu bylo nad obalem jejich prvního alba. Fotografii na přebal a do bookletu pro ně nafotila Jana Kusalová. Naprosto zběsilý až dekadentní obal vytvořený za pomocí foto-koláže, má na svědomí právě jeden ze členů skupiny Hugo Toxxx. Grafiku a logotyp vytvořil František Kast.

VEC - FUNKČNÝ VETERÁN (2008)
Druhé sólové studiové album slovenského rapera Vece si vzalo na starost designérské a fotografické studio Fundaluka. V letech 2005-2010 bylo mezi Hip-Hopovými interprety v Čechách i na Slovensku velmi oblíbené použití rapidní post-produkce, leckdy připomínající ilustraci.
V případě této desky je výsledek absolutně dokonalý. Fotografie do celého alba, které je, co se týče obrazového materiálu a grafiky, naprosto sjednocené, nafotil pražský umělec Dany Peschl. Design s post-produkcí jsou dílem Šymona Klimana.

HUGO TOXXX - ROK PSA (2008)
První sólový počin pražského rapera Huga Toxxxe je deska Rok psa. Veškeré fotografie jsou od Tomáše Třeštíka. Přední a zadní strana desky je studiová fotografie. Na přední straně je raper vidět zepředu a na zadní je naprosto stejná fotografie, ale raper je na ní zády k objektivu. Na obou je použita až nepřirozená post-produkce, která byla v té době velmi v oblibě. V bookletu jsou pak ilustrační fotografie, které nafotografoval již zmíněný Tomáš Třeštík.
Design a sazbu měl na starost František Kast a logotyp navrhl sám interpret.

DJ WICH - THE GOLDEN TOUCH (2008)
Jedná se o druhé producentské album DJ Wiche. Studiový portrét interpreta zhotovil Dany Peschl z uměleckého studia Fundaluka.
Ilustraci a precizní post-produkci, včetně typografie a grafiky, měli na starost jeho kolegové ze stejnojmenného studia pod vedením Šymona Klimana.

EKTOR & ENEMY - AIRON MEIDAN(2008)
Společná spolupráce dvou pražských hudebníků - producenta a DJ Enemyho a rapera Ektora, vyústila v jejich jediné společné album Airon Meidan.
Velmi poutavý a výtvarný přebal desky jim na míru nafotografoval Jaro Vacek. Posprodukci, včetně logotypu a designu, zhotovil Arbé.

VEC - FUNKČNÉ REMIXY (2009)
Remixové album slovenského rapera Vece kompletně zrealizovalo
umělecké studio Fundaluka. Jedná se o fotografie Danyho Peschla, doplněné fotomontážemi a post-produkcí Petra Kudláčka. Výsledkem je originální přebal i booklet, který je dobově velmi těžko zařaditelný. Vzhledem se vymyká zaběhnutým konvencím Hip-Hopových a rapových alb. Zajímavé je také netradiční řešení přebalu formou tzv. „digipacku“ - tedy kombinaci plastového obalu s papírem. Grafiku a typografii vytvořil rovněž Petr Kudláček.

JAMES COLE - KAPITÁN LÁSKA (2009)
Jeden z mnoha projektů všestranného hudebníka Jamese Cola je jeho Kapitán Láska, na kterém spolupracuje s kytaristou Yardou Helešicem a baskytaristou a producentem Risto Sokolovskim.
Kompletní vizuální podoba alba je další z realizací studia Fundaluka. Celá koncepce alba se snaží o retro vzhled připomínající vizuály a reklamy ze Spojených státu 50.- 60. let 20. století. Všechny fotografie tohoto alba má na svědomí Deny Peschl. Posprodukci, grafiku a typografii udělal kolektiv art studia Fundaluka.

SMACK - BULLETTIME MIXTAPE (2010)
První sólová deska pražského rapera, který spadá do rapové kategorie Grime. Studiovou fotografii pro něj nafotografoval Dereck Hard. O velmi
progresivní a skutečně netradiční design, včetně logotypu, se postaral umělec 880829.

LA4 - GYZMO (2010)
Toto je druhé sólové album rapera, ale také graffiti umělce, LA4 z Prahy. Jedná se o přebal, který vybočuje ze zaběhlých standardů. LA4 společně se street-artistou Tronem namalovali ilustrace, které se prolínají i celým bookletem. Hlavním motivem je plakát, který společně vytvořili oba zmínění umělci. Ten byl použit i na hlavní fotografii přebalu, kdy se plakáty nalepily na dřevotřískovou desku ve fotografově studiu. Před touto deskou s plakáty vznikl výsledný portrét interpreta. Fotografii vytvořil Jan Čech, s nímž LA4 spolupracoval na svém předešlém debutovém albu Panoptikum.

MAJK SPIRIT- NOVÝ ČLOVĚK (2011)
Debutové album slovenského rapera z Bratislavy je klasickým Hip-Hopovým přebalem. Jedná se o čistou studiovou fotografii s vkusně zakomponovanou typografií. Za interpreta byl umístěn velký softbox, který vytvořil požadovanou záři kolem něj a byl hlavním světlem. Dvě odrazné desky po stranách dodaly světlo na boční strany obličeje, přičemž zanechaly prostřední obličejovou část tmavou. Všechny fotografie na albu (přední, zadní i booklet) zhotovil slovenský fotograf Marek Rehak.

HUGO TOXXX - ILEGÁLNÍ KECY (2011)
Hugo Toxxx vydal v jeden den hned svůj druhý a třetí sólový počin. Jedná se o alba Legální drogy a Ilegální kecy. Dlouho společně s fotografem Dereck Hardem vymýšlel jasnou koncepci. Jedná se až o trochu fantaskní výjev, kdy raper vystupuje ze svého auta upoután bruslařkou s neonovou barvou vlasů a nafukující obří žvýkačkovou bublinu. Přebaly obou alb se mírně liší v úhlu záběru, ale především v barvě vlasů či outfitu modelky, a také ve výrazu a oblečení rapera. Důraz byl kladen i na typické Hip-Hopové znaky jakými jsou cihlová zeď a graffiti. Logotyp vytvořil umělec 880829.

ZÁVĚR

Hip-Hop ani Hip-Hopová fotografie nejsou ukončenými kapitolami a není tedy zcela snadné říci cokoliv závěrem. Vývoj Hip-Hopové fotografie jde vždy ruku v ruce s aktuálními a módními trendy v portrétní a také v reklamní fotografii. Stejně tak technická stránka se většinou (až na některé výjimky) mění podle aktuální a dostupné techniky - jako fotoaparáty větších formátů s digitálními stěnami či pohotové digitální zrcadlovky. Samozřejmý je i vývoj v post-produkčních počítačových úpravách, které hrají dnes v Hip-Hopové fotografie velmi podstatnou úlohu a do budoucna bude jistě ještě podstatnější.

Co se týče zcela závěrečného slova mé bakalářské práce, tak především doufám, že osvětlila nejen základní fakta týkající se Hip-Hop kultury, ale také pomohla udělat si o tomto kulturním hnutí ucelený obrázek. Po přečtení této práce by měl každý vědět jak a kdy tato urban-kultura vznikla, rozdělit jí do hlavních pilířů, na kterých staví a chápat souvislosti a spojitost mezi těmito jednotlivými Hip-Hop prvky jakými jsou hudba, tanec a výtvarný projev. Mým hlavním záměrem však bylo představit Hip-Hopovou fotografii, která se v kontextu světové, především portrétní fotografie, konce dvacátého století řadí určitě k té výraznější. Snažil jsem se vybrat nejkvalitnější autory z hlavních odvětví jakými jsou dokument, reportáž, portrétní či užitá fotografie a to jak v USA, které je Mekkou Hip-Hopu, tak v Čechách, které má také velmi originální a výraznou tvorbu Hip-Hopové fotografie.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Hip-Hop America, Nelson George, vydalo nakladatelství Viking (New York, 1998)
Who shot ya?, Ernie Paniccioli, Kevin Powell, vydalo nakladatelství Amistad (New York, 2002)
VX - 10 Years of Vibe magazine photography, vydalo nakladatelství Vibe books a Harry N. Abrams, (New York, 2003)
Hip Hop Files: Photographs 1979-1984, Martha Cooper, Nika Kramer, Akim Walta, vydalo nakladatelství From Here to Fame (Berlín, 2004)
The book of Hip-Hop cover art, Andrew Emery, vydalo nakladatelství Octopus Publishing Group (Londýn, 2004)
Can´t stop, won´t stop, Jeff Chang, vydalo nakladatelství St. Martin´s Press (New York, 2005)
Hip hop matters : politics, pop culture, and the struggle for the soul of a movement, S.Craig Watkins, vydalo nakladatelství Beacon Press (Boston, 2005)
In graffiti we trust, Martina Overstreet, vydalo nakladatelství Mladá fronta (Praha, 2006)
It's Bigger Than Hip Hop, M.K.Asante, Jr., vydalo nakladatelství St. Martin´s Press (New York, 2008)
Back in the Days REMIX, Jamel Shabazz, Fab 5 Freddy, Ernie Paniccioll, vydalo nakladatelství powerHouse books (New York, 2010)

ZDROJE Z WEBOVÝCH STRÁNEK

http://en.wikipedia.org/wiki/Martha_Cooper
http://www.fecalface.com/SF/index.php?Itemid=92&id=1362&option=com_content&task=view
http://dai.ly/e7oYxH
http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=b5Hm_hyBhgA – zajímavé interview s Marthou Cooper
http://www.kodakgirl.com/meframe.htm
http://www.dannyhastingsphotography.com/
http://www.jonathanmannion.com/main.html
http://www.sachawaldman.com/
http://trendland.net/sacha-waldman-creepy-photography/
http://www.thefstopmag.com/?p=196
http://www.hiphopdx.com/index/interviews/id.1085/title.jonathan-mannion-desire
http://www.vh1.com/artists/news/1588638/20080603/jay_z.jhtml
http://www.dolcedolce.com/?tag=jonathan-mannion
http://www.kafes.cz/jarovacek/
http://www.tomastrestik.com/
http://www.dereckhard.com/
http://j5.cz/
http://www.soultravelmultimedia.com/2011/10/27/50-of-the-best-hip-hop-album-covers-ever-part-1/
http://www.facebook.com/media/set/?set=a.361467740547396.99511.161499067210932&type=1
http://gwopmagazine.com/gwop-top-10-hip-hop-album-covers/
http://www.scribd.com/doc/16522425/Hip-Hop-Slang - slovník Hip-Hop slangu

REJSTŘÍK NÁZVŮ A JMEN

50Cent (8, 37, 66)
880829 (69)
Aimee Macauley (64)
Alžběta Jungrová (14)
Americký gangster (66)
Andre Agassi (33)
Arbé (68)
Are We BASTARDS?! (56, 67)
Armen Djerrahian (16)
Arthur Elgort (66)
Banksy (9)
Bbarák (15, 50)
Beastie Boys (64)
Benedikt Renč (55)
Biz Markie (30)
Black Star (30)
Bruce Davidson (28)
Busta Rhymes (33)
CAKES (9)
Cakes (9)
Cey Adam (64)
C-Murder (30,
Česká Rapublika (56)
Dalek (53)
Dan Vojtěch (55)
Danny Clinchem (64)
Danny Hastings (16, 42, 64)
Dany Peschl (47, 67, 68)
David Banner (30, 48)
David Beckham (33)
David La Chapelle (53)
Dereck Hard (16, 59, 60, 61, 69)
DJ KOOL HERC (7)
DJ Premier (64)
DJ Wich (8, 50, 56, 62, 68)
DMX (33, 64)
Doctor Graphics(16, 66)
Doemixxx (62)
DONDI (9, 20)
E-40 (66)
Edwin HE3 (20,
Ektor a Enemy (50, 68)
Elliott Erwitt (28)
Eminem (30, 45, 65,
Erykah Badu (38)
Everlast (65)
Fat Joe (43)
Filip Crhák (67)
FLAME ONE (9)
Flava Flav (30)
František Kast (67)
FUTURA 2000 (9)
Going Postal (24)
GQ (41)
Grandmaster Flash and the
Furious Five (6)
Gregory Crewdson (53)
G-Unit (38)
Guru (64)
Gympl (62)
Helena Třeštíková (55)
Helmut Newton (53)
Heltah Skeltah (53,
Henryho Chalfant (23, 24)
Hip Hop Files: Photographs 1979-1984
(24)
Hip-Hop Magazine (15)
House Of Pain (43, 65)
Hugo Toxxx (8, 56, 57, 60, 67, 69)
HUGS (9)
Hype Williams (66)
Chaozz (8, 67)
Charlie Ahearn (23)
Christian Lantry (65)
Ice T (53)
Indy (56)
IScreamBoyz (60)
Ivan Pinkava (55)
Ja Rule (33)
Jája Vaňková (10)
James Brown (10)
James Cole (8, 56, 68)
Jan Čech (69)
Jana Kusalová (67)
Jaro Vacek (16, 46, 68)
Jason Noto (65)
Jay-Z (8, 30, 32, 38, 43, 65, 66)
Jean-Michel Basquiat (9, 24)
Jill Greenberg (47)
Jim Fiscus (47)
Jiří Korn (10)
Jiří5 (15, 51)
JOE 136 (8)
Jonathan Mannion (16, 32, 64, 65)
JP Robinson (66)
Juice (15)
Kapitán Láska (68)
Karin Catt (65)
Keith „Cowboy“ Wiggins (6)
Keith Haring (9, 24)
KIPPY DEE (24)
Kobe Bryant (33)

Kraftwerk (53)
KRS ONE (43)
LA4 (69)
Lance Armstrong (33)
Lil Wayne (33, 66)
LOVEBMX (59)
Ludacris (38)
M.I.A. (30)
MAD 103 (9)
Magic Johnson (33)
Maino (30)
Majk Spirit (69)
Marat (62)
Marek Rehak (69)
Martha Cooper (14, 19, 20, 21, 24, 26)
Martina Overstreet (9)
Masker (9)
Methodman a Radman (43)
Michael Jackson (10)
Michael Lavine (64)
Bill McMullen (64)
Michael Třeštík (55)
Mike Schreiber (14,15, 27)
Missy Elliot (33, 65)
Mos Def (30)
Narragansett Times (20)
NAS (32, 37, 43)
*National Geographic (*19)
New York Post (20)
Orion (56)
Outkast (38)
Ozone mag (50)
P. Diddy (30, 43)
Pasta Oner (56)
Pavel Abrahám (56)
Peneři Strýčka Homeboye – PSH (8, 57)
Peter Beard (28)
Public Enemy (8)
R.I.P.: New York Spraycan Memorials (24)
Raekwon (43)
Richard Avedon (32)
Risto Sokolovksi (68)
R-Kelly (38)
Roberto Fantauzzi (65)
Rolling Stone (45)
Run D.M.C.(7, 24)
Rytmus (62)
RZA (38)
Sacha Waldman (16, 37, 39, 47, 66)
Scott Sandle (66)
Sebastio Salgado (28)
Shaquille O´Neal (33)
SHY147 (24)
Slick Rick (30)
Smack (60, 69)
Snoop Dogg (8, 33)
Street (15)
STYLE WARS (9, 23)
Styles P. (30)
SUBWAY ARTS (9)
Sugar Hill Gang (7)
SUPER KOOL 223 (9)
Supercrooo (8, 60, 67)
Šymon Kliman (67,68)
T.I. (33)
TAKI 183 (8)
The book of Hip-Hop cover art (5)
The New York Times (41)
TheSource (15, 43)
XXL Magazine ((15)
Tomáš Třeštík (14, 53, 57,67)
Tomáš Vorel (62)
Tony Silver (23)
TRACY 168 (8)
Tribe Called Quest (43)
TRON (9, 56, 69)
True Hip-Hop (27, 30)
UGK (48)
Vanity Fair (41)
VEC (67, 68)
Vibe Magazine (15, 37, 41, 50)
Vladimír518 (9, 53, 57)
WILD STYLE (23)
William Klein (28)
Wired (41)
Wu-Tang clan (8, 45)
Yarda Helešic (68)
ZEPHYR (9, 24)

Hip-Hop a fotografie
Bakalářská teoretická práce
Matěj Hard

Institut Tvůrčí Fotografie
FPF Slezská Univerzita v Opavě
2012

Počet stran: 75
Počet úhozů: 104 181
Počet výtisků: 5

© Matěj Hard 2012